

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

**DOLNY
ŚLĄSK**
www.umwd.pl

ipc
instytut badawczy

PROGRAM ROZWOJU SPORTU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO NA LATA 2022 - 2030

Zamawiający:

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Departament Sportu i Infrastruktury Sportowej
Ul. Wybrzeże Słowackiego 12-14
50 – 411 Wrocław

Koordynatorzy merytoryczni:

Dr Wojciech Biliński – dyrektor Departamentu Sportu i Infrastruktury Sportowej
Rafał Pilch – Dyrektor Wydziału Sportu, Departament Sportu i Infrastruktury Sportowej
Paulina Gibek - Wydział Sportu, Departament Sportu i Infrastruktury Sportowej

Wykonawca:

Zespół projektowy:

Artur Kotliński – kierownik zespołu

Marek Karłowski - strateg

Aleksandra Szelezin - badacz

Emilia Pokropińska - badacz

Szanowni Państwo,

wśród priorytetów rozwojowych Dolnego Śląska sport zajmuje szczególne miejsce. To dziedzina, która bezpośrednio oddziałuje na wiele gałęzi gospodarki, jak turystyka, rynek pracy, a dodatkowo wzmacnia tożsamość regionalną i wspiera kształtowanie prozdrowotnych postaw wśród mieszkańców regionu. Samorząd województwa od lat stawia na rozwój sportu. Inwestujemy nie tylko w infrastrukturę, ale w szeroko pojętą dostępność do bazy sportowej, szkolenia, stypendia, a także zwiększenie aktywności mieszkańców i wyrównywanie szans edukacyjnych. Wiele z tych działań realizowanych jest z bezpośrednim udziałem finansowym samorządu województwa.

Dla usystematyzowania planów na najbliższe lata prezentuję Państwu „Program Rozwoju Sportu Województwa Dolnośląskiego na lata 2022 – 2030”. To dokument, który uzupełnia i doprecyzowuje zapisy „Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030”. Program zawiera analizę potencjału sportu w naszym regionie oraz zdefiniowaną przez nas misję i wizję, na których zamierzamy oprzeć jego rozwój. Kluczowe cele strategiczne to:

- Infrastruktura i przestrzeń dla sportu – w oparciu o innowacje, powszechność, zrównoważony rozwój;
- Profesjonalne instytucje i kadry sportu;
- Sport dolnośląską marką.

Program został opracowany we współpracy z licznym gronem ekspertów wywodzących się ze środowisk akademickich, klubów sportowych oraz obecnych i byłych profesjonalnych sportowców. Dotyczy on zadań publicznych leżących w kompetencjach poszczególnych podmiotów i instytucji oraz wskazuje na potrzebę szerokiej współpracy na poziomie regionalnym. Ma wreszcie inspirować organizatorów sportu do opracowywania projektów zgodnych z celami strategicznymi.

Dziękuję wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tego kompleksowego opracowania. Przedstawiony w nim plan rozwoju sportu w znaczący sposób wesprze rozwój Dolnego Śląska i pozwoli mu wzmacniać jego pozycję zarówno w Polsce, jak i poza jej granicami.

Tymoteusz Myrda

A stylized, handwritten signature in blue ink, consisting of several fluid, connected strokes.

Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego

Wykaz użytych skrótów

Skrót	Definicja
BDL GUS	Bank Danych Lokalnych/ Główny Urząd Statystyczny
SWOT	Analiza SWOT - technika służąca do porządkowania i analizy informacji. Nazwa jest akronimem od angielskich słów określających cztery elementy składowe analizy (Strengths – silne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, okazje i Threats – zagrożenia).
SRWD 2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030
UMWD	Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

Spis treści

1. Wstęp, metodologia tworzenia Programu	6
2. Program Rozwoju Sportu w Województwie Dolnośląskim na lata 2018-2020 – stan realizacji/ewaluacja	7
2.1. Działania/projekty realizowane przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego	10
2.2. Analiza sytuacji sportu w województwie dolnośląskim – wyniki badań ilościowych – działania realizowane przez gminy	16
3. Analiza SWOT	46
4. Wyzwania rozwoju sportu w województwie dolnośląskim.....	50
5. Wizja, cele strategiczne, priorytety i kierunki działań.....	53
Cel 1. Infrastruktura i przestrzeń dla sportu – w oparciu o innowacje, powszechność, zrównoważony rozwój.....	56
Cel 2. Profesjonalne instytucje i kadry sportu.....	60
Cel 3. Sport dolnośląską marką	66
6. Wdrażanie założeń Programu rozwoju sportu	74
7. Spis rysunków	83

1. Wstęp, metodologia tworzenia Programu

Sport jest elementem kultury każdego narodu, sport, a w szerszym ujęciu – kultura fizyczna, z powodzeniem rozwijają społeczności zarówno dużych miast jak i mniejszych miasteczek i wsi. Dla milionów ludzi na całym świecie sport jest formą spędzania wolnego czasu, zabawy, pasją, sposobem na życie. Daje poczucie radości i spełnienia, bawi i jednoczy, pozwala na eksponowanie swojej przynależności społecznej i narodowej, wyzwala poczucie dumy, uczy pokory i wytrwałości¹. Kultura fizyczna rozumiana jako konglomerat różnych form działań człowieka związanych z aktywnością ruchową, jest synonimem tego, co w kulturze anglosaskiej nazywane jest sportem. A zatem różne formy aktywności fizycznej człowieka rozpatrywane w kontekście kulturowym będziemy rozumieli jako kulturę fizyczną. W polskiej tradycji kulturę fizyczną tworzą: sport dla wszystkich, czyli wychowanie fizyczne, rekreacja ruchowa i turystyka aktywna, sport klasyfikowany (inaczej amatorski) oraz sport kwalifikowany mający wymiar olimpijski i profesjonalny. Do kultury fizycznej zalicza się także sport osób z niepełnosprawnościami, rozumiany jako środek (rehabilitacja ruchowa i fizjoterapia) oraz cel - czyli sport kwalifikowany (paraolimpijski).

„Program Rozwoju Sportu Województwa Dolnośląskiego na lata 2022 – 2030” jest dokumentem o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, stanowiącymi zasadnicze uszczegółowienie zapisów SRWD 2030. Program dotyczy zadań publicznych leżących w kompetencjach różnych podmiotów i instytucji, często wskazując i inicjując potrzebę współpracy poszczególnych interesariuszy w regionie, jest to związane z naturalnym przenikaniem się kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za daną dziedzinę życia społeczno- gospodarczego. „Program Rozwoju Sportu Województwa Dolnośląskiego na lata 2022 – 2030” jest dokumentem o średniookresowej perspektywie realizacji, nie dłuższej niż obowiązująca strategia regionalna przygotowanym w powiązaniu z zapisami SRWD 2030².

„Program Rozwoju Sportu w Województwie Dolnośląskim” jest dokumentem, którego głównym zadaniem jest określenie katalogu priorytetowych celów i zadań związanych z rozwojem kultury fizycznej, w tym sportu na Dolnym Śląsku. Przygotowany w tym Programie katalog priorytetów może być traktowany jako zbiór wspólnie z całym środowiskiem, wypracowanych założeń, celów, wreszcie przedsięwzięć i zadań służących poprawie warunków i rozwojowi sportu w regionie. Dokument ten ma również inspirować organizatorów sportu i dopomóc im w opracowywaniu projektów zgodnych ze strategicznymi priorytetami.

---

¹ Waśkowski, Z. (2011). Integracyjna rola sportu we współczesnym świecie. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 689, 23-32.

² Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław, 2018, s. 62.

Odbiorcami „Programu Rozwoju Sportu Województwa Dolnośląskiego na lata 2022 – 2030” jest szerokie grono interesariuszy, a wśród nich samorządowcy wszystkich szczebli odpowiedzialni za rozwój sportu, dolnośląskie związki sportowe oraz inni partnerzy.

Program przyczyniać się będzie do zwiększenia świadomości korzyści płynących z uczestnictwa w sporcie jak również podnoszenia poziomu uczestnictwa w sporcie, monitorowania i oceny uczestnictwa młodzieży w sporcie.

Poniżej przedstawiono krótki opis zawartości Programu.

Opracowany dokument składa się z kilku logicznie powiązanych części. Po wprowadzeniu i przedstawieniu metodologii tworzenia Programu w dalszej części zaprezentowana została ewaluacja dotychczasowego stanu realizacji Programu Rozwoju Sportu Województwa Dolnośląskiego na lata 2018 – 2020 kierunki rozwoju wraz z analizą sytuacji sportu w województwie dolnośląskim. Na tej podstawie opracowana została analiza SWOT, zdefiniowano wizję, misję i cele strategiczne oraz przedstawiono zbiór kierunków działań do podjęcia, które pozwolą realizować przyjęte założenia. Program stanowi podstawę do przygotowania opracowań i dokumentów realizacyjnych, podejmowania działań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych oraz wnioskowania o środki zewnętrzne na ich realizację.

Prezentowany dokument został opracowany metodą partycypacyjno-ekspercką realizowaną w trzech etapach.

- **W ramach Etapu I** przeprowadzono szeroko zakrojone badania o charakterze ilościowo-jakościowym. W procesie badawczym zastosowano triangulację: połączono techniki ilościowe z jakościowymi, a wykonana analiza została sporządzona w oparciu o dane zastane (wtórne) i wywołane (pierwotne), pochodzące z różnych źródeł.
- **Podczas Etapu II** doprecyzowano wnioski płynące z etapu I. W tym celu wykorzystano metodę konsultacyjną i przeprowadzono cykl konsultacji strategicznych.
- **W ostatnim III etapie** eksperci dokonali syntezy i opracowania wcześniejszych wyników i na tej podstawie sformułowali poszczególne części „Programu Rozwoju Sportu Województwa Dolnośląskiego na lata 2022 – 2030”.

2. Program Rozwoju Sportu w Województwie Dolnośląskim na lata 2018-2020 – stan realizacji/ewaluacja

W Programie Rozwoju Sportu w Województwie Dolnośląskim na lata 2018-2020 zapisano dziewięć głównych kierunków strategicznych rozwoju sportu, które w dalszym ciągu nie tracą swojej aktualności. Kierunki te sformułowano w formie przedstawionych poniżej postulatów:

1. Uzasadnione jest wspieranie przedsięwzięć sportowych, które oparte będą na kooperacji wielu podmiotów w tzw. „sieciach innowacyjnych”, współpracujących w sposób oryginalny i zapewniających uzyskiwanie wartości dodanej.
2. Uzasadnione jest wspieranie projektów realizowanych przez współpracę międzyjednostkową (międzypowiatową, międzywojewódzką i międzynarodową).
3. Uzasadnione jest wspieranie przedsięwzięć, których finansowanie realizowane jest z różnych źródeł. Działanie takie wymusza innowacyjność menedżerów działających w różnych obszarach sportu.
4. Uzasadnione jest wspomaganie przedsięwzięć zakładających współpracę wielu ośrodków. Takie inicjatywy wywołują zjawisko synergii, czyli wzmocnione występowanie efektów społecznych i ekonomicznych przy jednoczesnym stabilizowaniu nakładów.
5. Uzasadnione jest wspieranie przedsięwzięć o cyklicznym charakterze, które mają większą szansę na stabilność, ułatwiającą pozyskiwanie sponsorów i zmniejszanie kosztów promocji.
6. Uzasadnione wydaje się finansowanie projektów sportowych podejmowanych zgodnie z celami strategicznymi Programu. Zapewni to większą racjonalność wydatkowania środków i spójność podejmowanych przedsięwzięć.
7. Uzasadnione wydaje się precyzyjne określenie stabilnych kryteriów oceny wniosków projektowych, umożliwiających realizację projektów w dłuższym przedziale czasu zgodnie z przewidywalnymi regułami.
8. Uwzględnia się możliwość tworzenia stabilnych sieci instytucji współpracujących w realizacji określonych priorytetów. Koordynowanie współpracy w obrębie sieci powinno być powierzone operatorom, którzy wybrani zostaną w procedurze konkursowej i przez których realizowane będą wybrane projekty.
9. Uzasadnione jest łączenie instytucji sportowych w celu racjonalizowania kosztów ich funkcjonowania lub zwiększenia ich efektywności.

Realizowane do tej pory podstawowe zadania Województwa Dolnośląskiego w zakresie sportu charakteryzowały się dążeniem do osiągnięcia efektu synergii. Bez względu na to, czy planowana była inwestycja, czy program „miękki” angażującą środki z budżetu województwa, zawsze dążono do łączenia potencjałów samorządu gminnego, lokalnego środowiska sportowego, regionalnych związków sportowych, ogólnopolskich związków sportowych oraz wsparcia programów rządowych. Przykładem obrazującym taką współpracę są działania związane z rozwojem lekkiej atletyki w regionie. W latach 2013-2015 realizowano program budowy obiektów lekkoatletycznych „Dolny Śląsk dla Królowej Sportu”. Udział finansowy w tych inwestycjach miały zarówno samorządy lokalne, województwo oraz

środki Ministerstwa Sportu. Polski Związek Lekkiej Atletyki pełnił funkcję doradczą i certyfikującą powstałe obiekty (w ramach programu powstały ich 42). Od 2015 roku realizowany jest program upowszechniania lekkiej atletyki dla dzieci i młodzieży „Lekkoatletyka dla Każdego!”, prowadzony przez Dolnośląski Związek Lekkiej Atletyki przy wsparciu środków wojewódzkich i pochodzących z PZLA, przy współpracy lokalnych klubów sportowych i samorządów. Uzupełnieniem niejako możliwości szkoleniowych dla dolnośląskich lekkoatletów jest budowa Hali Lekkoatletycznej we Wrocławiu. Inwestycja powstaje przy udziale finansowym miasta, województwa oraz Ministerstwa Sportu. Inwestycję realizuje klub sportowy 1KS Ślęza Wrocław.

Realizacja zadań wspierających rozwój kultury fizycznej na Dolnym Śląsku opierała i w dalszym ciągu opierać się będzie na współpracy z partnerami strategicznymi, działającymi w całym regionie i skupiającymi wiele podmiotów. Jednocześnie przy opracowaniu koncepcji określonych działań długofalowo planowane są dalsze kroki, wiążące np. realizowane programy inwestycyjne z późniejszą aktywnością wykorzystującą powstałą bazę sportową (np. budowa pływalni -> udział i opracowanie programów nauki pływania).

W dalszym ciągu uzasadnione jest również wspieranie przedsięwzięć sportowych, które oparte będą na kooperacji wielu podmiotów w tzw. „sieciach innowacyjnych”, współpracujących w sposób oryginalny i zapewniających uzyskiwanie wartości dodanej.

Zaangażowanie różnych podmiotów w rozwój sportu, w ramach realizowania kolejnych inwestycji i programów „miękkich” pozwala na ich przeprowadzenie zgodnie z oczekiwaniami i możliwościami środowiska lokalnego oraz obowiązującymi przepisami i standardami w danej dyscyplinie.

W Programie Rozwoju Sportu w Województwie Dolnośląskim na lata 2018-2020 zapisano również pięć celów głównych Programu.

W ramach realizacji Celu strategicznego nr 1: Budowa, modernizacja i wykorzystanie infrastruktury sportowej i obiektów szkolenia sportowego dokonano inwestycji:

- budowa Dolnośląskiego Centrum Sportu (planowane oddanie inwestycji do użytku ma nastąpić wiosną 2022 r.
- budowa Hali Lekkoatletycznej we Wrocławiu (jest realizowana na terenie należącym do 1 KS Śląza Wrocław, zakończenie realizacji inwestycji planowane jest na 2023 r.)
- budowa Polskiego Centrum Narciarstwa Zjazdowego w Karpaczu – Inwestycja nie została jeszcze zrealizowana.

Dolnośląskie Centrum Sportu – będzie najnowocześniejszym ośrodkiem biathlonu i narciarstwa biegowego w Polsce i Europie. Po zakończeniu inwestycji, Polana Jakuszycka stanie się atrakcyjnym miejscem do uprawiania sportów na świeżym powietrzu przez cały rok. Zimą na chętnych będzie czekało ponad 90 kilometrów tras wyczynowych i rekreacyjnych do narciarstwa biegowego, a także przestrzenie i strzelnice biathlonowe. Latem natomiast amatorzy sportu spróbują swoich sił w rolkarstwie, piłce nożnej, biegach i kolarstwie terenowym, czy nordic walking. W budynku znajdować się będzie między innymi basen, centrum odnowy biologicznej z siłownią, sala gimnastyczna ze ścianką wspinaczkową, Muzeum Sportu i Turystyki, kilkadziesiąt pokoi z komorami hipoksyjnymi oraz hotel na 190 miejsc, szatnie, zaplecze konferencyjne oraz gastronomiczne.

Powyżej opisane działania stanowią inwestycje strategiczne dla polskiego sportu wyczynowego. W ramach realizacji omawianego celu strategicznego zrealizowano inwestycje w infrastrukturę służącą rozwojowi sportu powszechnego.

W wyniku kontynuacji programu inwestycyjnego budowy przyszkolnych pływalni „Dolnośląski Delfinek” na Dolnym Śląsku działa już siedem ogólnodostępnych pływalni: w Strzegomiu, Chocianowie, Głuszyca, Górze, Twardogórze, Kątach Wrocławskich oraz w Szczawnie Zdroju. W trakcie budowy są pływalnie w Gromadce oraz w Żmigrodzie. Zakończenia tych inwestycji planowane jest kolejno na III kwartał 2022 r. i II kwartał 2023 r.

W ramach modernizacji istniejącej bazy sportowej corocznie realizowany jest program poprawy bazy sportowej, skierowany do dolnośląskich stowarzyszeń i klubów sportowych, w których dyspozycji są obiekty sportowe. Dofinansowanie remontów, doposażenie w urządzenia sportowe poprawia

bezpieczeństwo realizowanych zajęć szkoleniowych oraz zwiększa efektywność wykorzystania obiektów.

W ramach realizacji celu strategicznego nr 2: Rozwój sportu profesjonalnego realizowano podniesienie kompetencji kadr dla potrzeb sportu profesjonalnego, skupiono się również na zwiększeniu efektywności funkcjonowania organizacji sportowych (m.in. klubów). Realizacja zamierzonych działań w województwie (powiaty i gminy) szerzej omówiona została w punkcie Analiza sytuacji sportu w województwie dolnośląskim.

Szkolenie sportowe uzdolnionych dzieci i młodzieży stanowi ważny, podstawowy element w rozwoju profesjonalnej kariery sportowców. Wsparcie szkolenia sportowego kadr wojewódzkich jest podstawowym zadaniem realizowanym przez Samorząd województwa Dolnośląskiego, obejmuje ono w sposób systemowy kilkadziesiąt dyscyplin sportowych, w których realizowane jest szkolenie sportowe.

Dolnośląskie Akademie Sportowe – to autorski program Województwa Dolnośląskiego. Jego założeniem jest wspomaganie procesu szkoleniowego realizowanego w określonych dyscyplinach sportu, zachowanie ciągłości szkolenia różnych grup wiekowych, optymalizacja procesu treningowego, wyrównanie szans rozwoju sportowego zawodników z różnych klubów, zwiększenie dostępu do nowoczesnego treningu, specjalistycznego sprzętu i wyrównywanie szans zawodników z mniejszych miejscowości. Zakłada wspomaganie selekcji najbardziej uzdolnionych zawodników do dolnośląskich klubów, rozwój kompetencji dolnośląskich szkoleniowców, monitoring najbardziej utalentowanych sportowców oraz specjalizację i unowocześnienie procesu treningowego (zastosowanie nowatorskich metod, nowoczesnego sprzętu). Zadanie realizują dolnośląskie związki sportowe, przedstawiając w pełni autorski i autonomiczny program wychodzący poza ramy prowadzonego przez nie szkolenia kadr wojewódzkich. Akademie były realizowane w 3 dyscyplinach sportu: piłce ręcznej, piłce siatkowej oraz kolarstwie.

Województwo Dolnośląskie realizuje również corocznie programy bezpośredniego wsparcia rozwoju karier sportowych. Jest to program przyznawania stypendiów sportowych oraz nagród sportowych. Program stypendialny corocznie obejmuje ok. 100 osób, które realizują szkolenie sportowe, kontynuują naukę i osiągają znaczące wyniki sportowe. Nagrody sportowe są przyznawane za wysokie osiągnięcia sportowe na arenach międzynarodowych, stanowią wyróżnienie oraz czynnik motywacyjny do dalszej pracy.

Cel strategiczny nr 3: Popularyzacja i rozwój sportu powszechnego i rekreacyjnego był realizowany m.in. poprzez różnego rodzaju programy.

Skierowane one są na popularyzację aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Programami realizowanymi przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego, które wspierały realizację tego celu strategicznego były :

- **Umiem Pływać** – program ministerstwa właściwego do spraw sportu, w którym Województwo Dolnośląskie bierze udział od początku jego realizacji, wspierając wybranego w województwie realizatora zadania. Dzięki temu dolnośląscy uczniowie klas I-III zdobywają podstawowe umiejętności bezpiecznego zachowania się w wodzie.
- **Płynę Dalej** - jest autorskim programem województwa, którego realizację rozpoczęto w 2021 r. Program wychodzi naprzeciw potrzebie dalszego doskonalenia umiejętności pływania przez dolnośląskie dzieci.
- **Sprawny Dolnoślązaczek** – program autorski realizowany w klasach I-III szkoły podstawowej polegający na realizacji zajęć z 6 bloków tematycznych, w których najmłodsze dzieci zdobywają umiejętności sportowe. Bloki tematyczne zawierały różne aktywności jak taniec, gry zespołowe, sporty zimowe.
- Kolejnym programem realizowanym do 2020 r. był **Aktywny Dolny Śląsk** - wojewódzki budżet obywatelski. Program realizowany był przez Województwo w różnych dziedzinach (m.in. turystyka, sport, kultura). Część sportowa stanowiła w nim ważne ogniwo, a cały projekt dolnośląskiego budżetu obywatelskiego rozpoczął się właśnie od wsparcia realizacji zadań sportowych. W ramach budżetu obywatelskiego można było zgłaszać inicjatywy, które dzięki poparciu społecznemu stawały się przedmiotem otwartego konkursu ofert i mogły otrzymać dofinansowanie na ich realizację. Zadania sportowe miały charakter powszechny, ich celem była popularyzacja aktywności ruchowej wśród mieszkańców regionu.

Programy zawierające elementy aktywności fizycznej realizowane były także w szkołach i placówkach prowadzonych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego. W latach 2018-2020 były to:

Tabela 1 Programy i działania dotyczące popularyzacji aktywności fizycznej w placówkach prowadzonych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego

Lp.	Nazwa placówki	Działanie/ Program
1.	Dolnośląski Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej w Wałbrzychu	1. Program zajęć psychoterapii ruchowej „Aktywuj się”. 2. Program koła sportowego „Zapalonych sportem”. 3. Program koła sportowego „Klub Miłośników Kulturystryki”. 4. Program Koła Rowerowego. 5. Program koła krajoznawczo – turystycznego „Pogórze Sudeckie – region pełen tajemnic i atrakcji turystycznych”. 6. Program Koła Wędkarskiego.
2.	Dolnośląski Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Jaworze	1. Program zajęć siłowych w siłowni Ośrodka. 2. Gra w tenisa stołowego. 3. Piłka nożna na boisku. 4. Nauka i doskonalenie gry w piłkę nożną na sali (okres zimowy). 5. Rajdy turystyczno-krajoznawcze - „Poznajemy nasz kraj”.
3.	Dolnośląski Zespół Szkół w Karpaczu	1. Licealiada Powiatowa. (wszystkie dyscypliny sportu z podstawy programowej szkoły średniej). 2. Program Ratownictwa Górskiego, przy współpracy z GOPR. 3. Piłka ręczna w Szkole. 4. Dolnośląski Festiwal Piłki Ręcznej. 5. Rozgrywki w ramach III Ligi w Koszykówce.

W ramach Celu strategicznego nr 4: Promowanie społecznych aspektów sportu (profilaktyka, zdrowie, medycyna sportu, rehabilitacja) realizowania działania związane z promowaniem przedsięwzięć mających na celu zwiększenie aktywności sportowej osób w wieku poprodukcyjnym, jak również promowaniem idei sportu niepełnosprawnych oraz zapewnianie im jak najlepszych warunków do trenowania i współzawodnictwa, promowaniem zdrowotnych i profilaktycznych aspektów sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz rozwojem medycyny sportowej i rehabilitacji ruchowej.

Działania i inwestycje inicjowane w Programie Rozwoju Sportu na lata 2018-2020 przez Samorząd Województwa dla realizacji celu strategicznego skupiały się na:

- 1) szkoleniach dla osób zajmujących się społecznymi aspektami sportu,
- 2) wspieraniu akcji i eventów promujących zdrowy styl życia oraz profilaktykę,
- 3) stworzeniu Wojewódzkiego Ośrodka Profilaktyki i Rehabilitacji Kadr Dolnośląskich
- 4) stworzeniu platformy komunikacji pomiędzy placówkami profilaktyki zdrowotnej i ludźmi chcącymi podjąć się aktywności fizycznej w sposób racjonalny.

Samorząd Województwa Dolnośląskiego systemowo wspierał sport osób z niepełnosprawnościami, traktując go dwutorowo – jako współzawodnictwo sportowe oraz jako formę rehabilitacji i integracji społecznej. Wsparcie w tym zakresie realizowane jest przez dwie komórki: Wydział ds. Osób niepełnosprawnych, realizujący szerokie spektrum działań, w tym sportowych, oraz Wydział Sportu.

W ramach współzawodnictwo sportowego SWD wsparł szkolenie sportowe oraz organizację zawodów sportowych wysokiego szczebla organizowanych dla osób z niepełnosprawnościami w różnych dyscyplinach sportu oraz oferując wsparcie indywidualne rozwoju sportowych karier (stypendia i nagrody sportowe). Dolnośląscy sportowcy odgrywają znaczną rolę w kadrze narodowej w różnych dyscyplinach sportu, osiągając międzynarodowe sukcesy na igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych oraz zawodach mistrzowskich przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie systemowo realizowane było wsparcie programów realizowanych w sporcie rekreacyjnym w ramach programu Olimpiad Specjalnych.

W trakcie realizacji Programie Rozwoju Sportu na lata 2018-2020 zrezygnowano z utworzenia Wojewódzkiego Ośrodka Profilaktyki i Rehabilitacji Kadr Dolnośląskich.

Cel strategiczny nr 5: Poprawa ekonomicznych i marketingowych aspektów sportu realizowany był poprzez promowanie regionu na świecie oraz nawiązywanie współpracy z innymi regionami poprzez sport, zwiększanie efektywności zarządzania finansami w sporcie oraz promowanie idei partnerstw (w tym: prywatno-prywatnych, publiczno-publicznych, publiczno-prywatnych przy realizacji projektów sportowy i rekreacyjnych).

Działania i inwestycje inicjowane lub podejmowane przez Samorząd Województwa dla realizacji celu strategicznego skupiały się na:

- 1) organizowaniu i wspieraniu konferencji, szkoleń i warsztatów dla ludzi sportu z zakresu ekonomicznych i marketingowych aspektów sportu,
- 2) wspieraniu partnerstw i współpracy pomiędzy instytucjami sportowymi a sponsorami lokalnymi i innymi partnerami, którzy mogą wspierać rozwój sportu,
- 3) organizacji i wspieraniu eventów sportowych promujących region,
- 4) stworzeniu platformy wspierającej partnerstwa pomiędzy instytucjami sportowymi i innymi podmiotami.

Samorząd Województwa Dolnośląskiego dostrzega rolę sportu i dużych wydarzeń sportowych w promocji województwa oraz kreowaniu wizerunku miejsca przyjaznego do uprawiania sportu i aktywności sportowej. Był i pozostaje partnerem w realizacji znaczących na arenie międzynarodowej organizowanych cyklicznie wydarzeń sportowych, takich jak np. Bieg Piastów, Dolnośląski Festiwal Biegów Górskich, cykl wyścigów szosowych Via Dolny Śląsk. Angażuje się również (wsparcie organizacyjne i finansowe) w organizację imprez rangi mistrzostw świata, Europy czy pucharów świata odbywających się w regionie.

W współpracy międzynarodowej Województwo Dolnośląskie jest partnerem Europejskiej Akademii Sportu Landu Brandenburgia (ESAB). Jest to podmiot świadczący usługi edukacyjne w zakresie sportu, zdrowia i aktywnego spędzania czasu. Celem ESAB jest wspieranie sportu poprzez kształcenie kadr na poziomie zawodowym, średnim i wyższym. Kuratorium Europejskiej Akademii Sportu składa się z przedstawicieli polskich Województw Dolnośląskiego, Lubuskiego i Zachodniopomorskiego leżących przy granicy z Niemcami, południowo-szwedzkiej Prowincji Skane oraz z Federacji Sportu Brandenburgii i jego Europejskiej Akademii Sportu.

W ramach szkolenia sportowego młodzieży uzdolnionej sportowo wspierane są przedsięwzięcia dotyczące współpracy międzynarodowej pomiędzy klubami i związkami sportowymi, polegające na wymianie doświadczeń, wspólnych konsultacjach czy obozach treningowych.

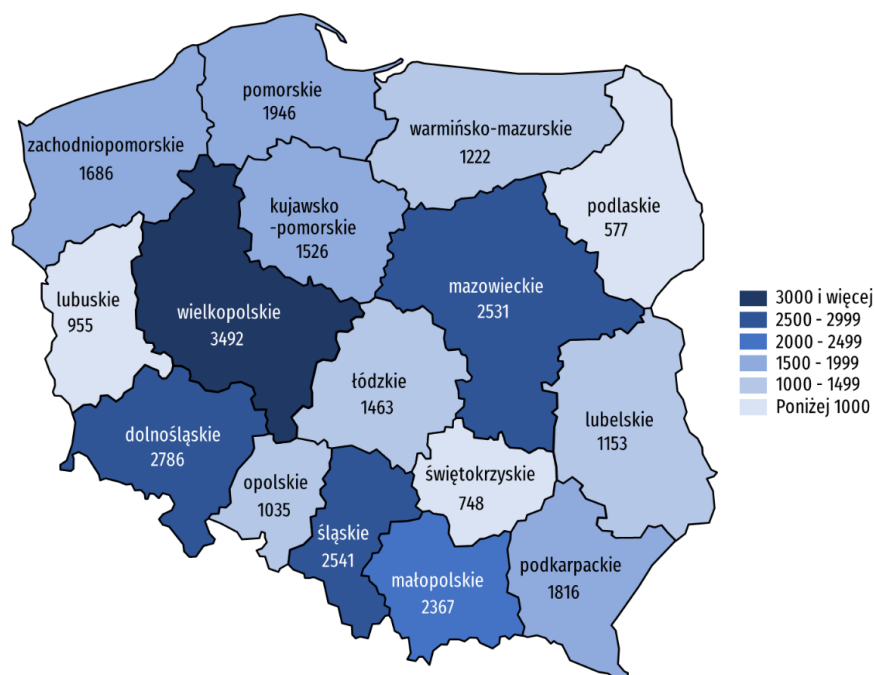
2.2. Analiza sytuacji sportu w województwie dolnośląskim – wyniki badań ilościowych – działania realizowane przez gminy

Analizę danych ilościowych oparto na czterech źródłach danych – ankiecie internetowej zrealizowanej z udziałem przedstawicieli gmin województwa dolnośląskiego, sprawozdaniach finansowych gmin, danych statystycznych gromadzonych przez Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Lokalnych) oraz danych Instytutu Sportu Młodzieżowego (System Sportu Młodzieżowego).

Obiekty sportowe

Województwo dolnośląskie charakteryzuje wysoka dostępność infrastruktury sportowej.³ Zarówno liczba bezwzględna (2 786), jak i liczba obiektów przypadająca na 100 tysięcy mieszkańców regionu (96) są jednymi z najwyższych w kraju. Jedynie województwo wielkopolskie wyprzedza Dolny Śląsk pod względem liczby obiektów sportowych. Z kolei wyższy niż w Dolnośląskim wskaźnik dostępności infrastruktury sportowej odnotowano w województwach opolskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.

Rysunek 1. Liczba obiektów sportowych w województwach

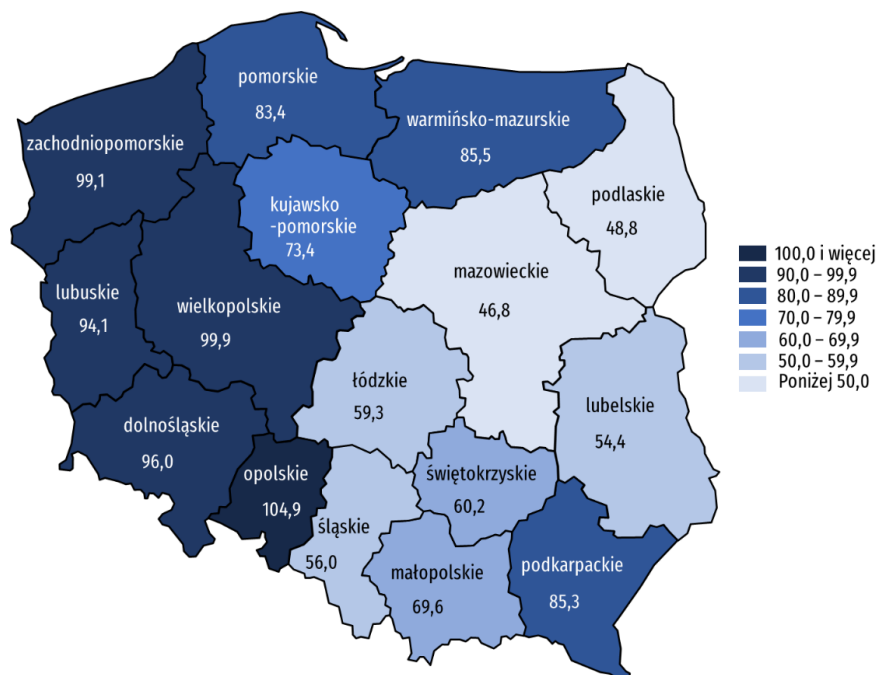
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, rok 2018

³ Dla potrzeb wykonania analiz porównawczych województwa dolnośląskiego na tle Polski oraz powiatów regionu między sobą, posłużono się najaktualniejszymi dostępnymi danymi Głównego Urzędu Statystycznego. GUS zbiera i publikuje dane dotyczące liczby obiektów sportowych co dwa lata. Najnowsze dotyczą roku 2018. Dane za rok 2020 dotyczące tego zakresu tematycznego nie zostały jeszcze opublikowane.

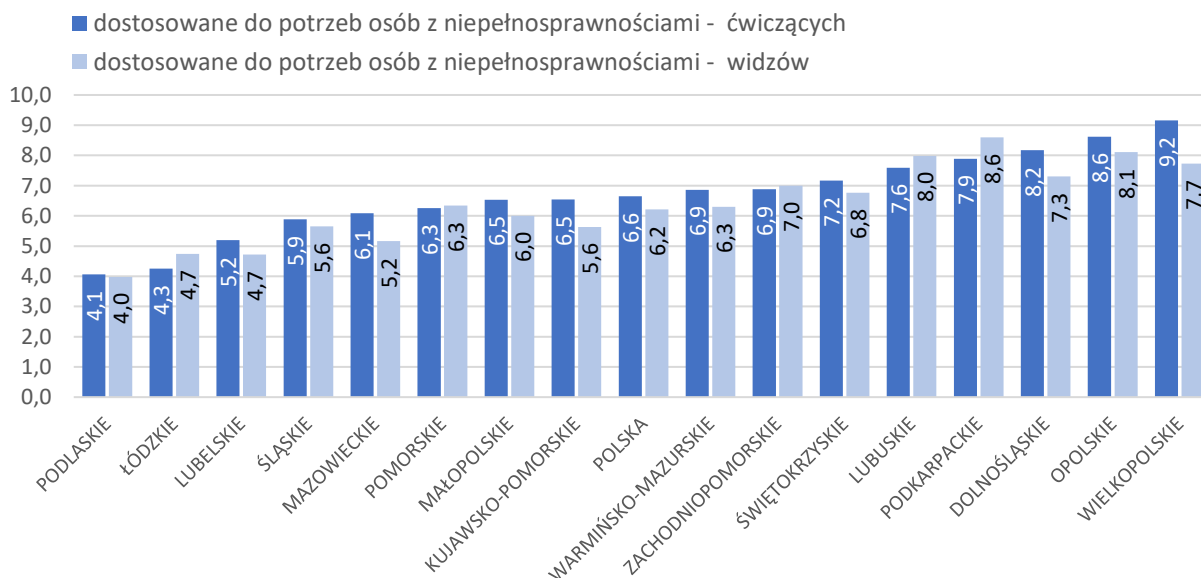
Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w województwie dolnośląskim znajduje się 211 stadionów, 97 hal sportowych, 95 sal gimnastycznych, 55 pływalni krytych, 1 407 boisk, 207 kortów tenisowych oraz 714 obiektów sportowych zaklasyfikowanych jako inne.

Rysunek 2. Liczba obiektów sportowych w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, rok 2018

Rysunek 3. Liczba obiektów sportowych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami przypadająca na 100 tysięcy mieszkańców danego obszaru

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, rok 2018

Dolny Śląsk charakteryzuje się stosunkowo wysokim wskaźnikiem dostępności infrastruktury sportowej dla osób z niepełnosprawnościami (liczba obiektów w przeliczeniu na 100 tys.

mieszkańców). Wyższe wartości osiągnęły jedynie województwo opolskie i wielkopolskie. Na sto tysięcy mieszkańców regionu dolnośląskiego przypada 8,2 obiekty sportowe dostosowane do potrzeb ćwiczących osób z niepełnosprawnościami oraz 7,3 obiekty sportowe dostosowane do potrzeb widzów z niepełnosprawnościami. Spośród wszystkich typów infrastruktury sportowej, województwo dolnośląskie odnotowuje najwyższy odsetek pływalni krytych oraz hal sportowych dostępnych dla ćwiczących osób z niepełnosprawnościami.

Tabela 2 Liczba i odsetek obiektów sportowych w województwie dolnośląskim dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

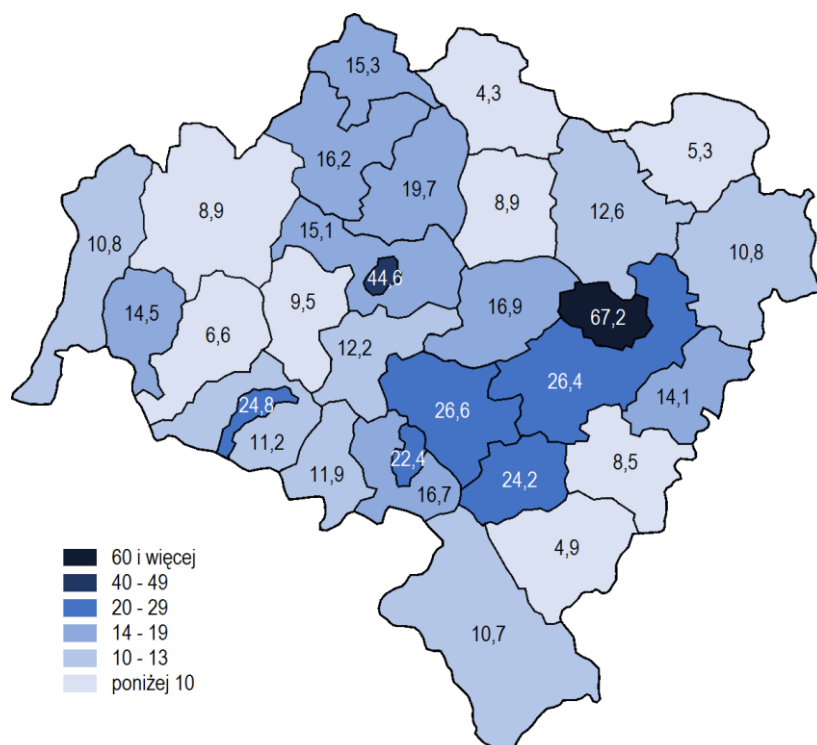
Typ obiektu sportowego	Wszystkie w regionie	Dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	
		ćwiczących	widzów
Stadiony	211	82 (39%)	105 (50%)
Hale sportowe o wymiarach od 36x19 m	97	67 (69%)	59 (61%)
Sale gimnastyczne o wymiarach poniżej 36x19 m	95	44 (46%)	24 (25%)
Pływalnie kryte	55	44 (80%)	24 (44%)
Ogółem	458	237 (52%)	212 (46%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, rok 2018

Analiza porównawcza wewnątrz regionu pozwala wyróżnić sześć powiatów, w których procent obiektów sportowych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami jest znacznie wyższy niż w pozostałych. Są to: powiat głogowski (86% obiektów dostosowanych do potrzeb ćwiczących i 100% obiektów dostosowanych do potrzeb widzów z niepełnosprawnościami), powiat złotoryjski (po 83% w obu kategoriach), powiat legnicki (po 80% w obu kategoriach), Wałbrzych (85% obiektów dostępnych dla ćwiczących z niepełnosprawnościami), powiat lubański (82% obiektów dostępnych dla ćwiczących z niepełnosprawnościami) oraz Jelenia Góra (82% obiektów dostosowanych do potrzeb widzów z niepełnosprawnościami).

Oceniając infrastrukturę sportową w ramach regionu warto zwrócić uwagę na jej dostępność terytorialną. Odniesienie liczby obiektów sportowych do wielkości obszaru jednostki terytorialnej na jakiej są ulokowane pozwala zidentyfikować tak zwane *białe plamy* – obszary, w których dostępność analizowanego zasobu jest najmniejsza. Na terenie Dolnego Śląska najniższą dostępność terytorialną infrastruktury sportowej zidentyfikowano w powiatach: górowskim (4,3 obiektu sportowego na 100 km² powierzchni), ząbkowickim (4,9 obiektu na 100 km²), milickim (5,3 obiektu na 100 km²) oraz lwóweckim (6,6 obiektu na 100 km²). Z kolei największą dostępnością terytorialną infrastruktury sportowej w regionie charakteryzują się stolica województwa - Wrocław (67,2 obiektu na 100 km²) oraz Legnica (44,6 obiektu na 100 km²). Jest to bezpośrednio powiązane z wysoką gęstością zaludnienia miast na prawach powiatu.

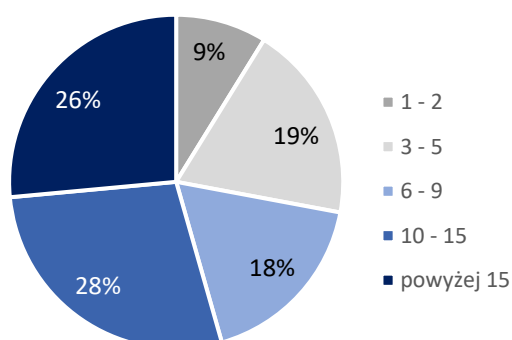
Rysunek 4. Dostępność terytorialna obiektów sportowych w województwie dolnośląskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, rok 2018

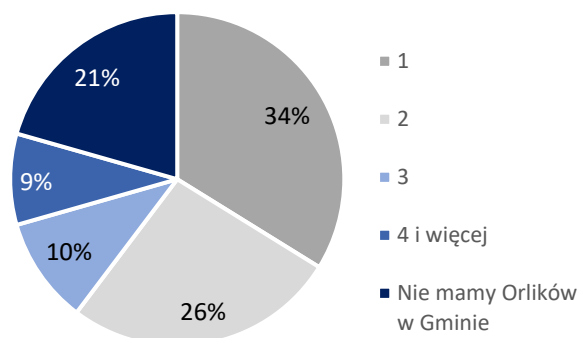
Zgodnie z wynikami ankiety przeprowadzonej wśród przedstawicieli urzędów gmin województwa dolnośląskiego, ponad połowa gmin dysponuje co najmniej dziesięcioma obiektami sportowymi (28% - od 10 do 15; 26% - powyżej 15 obiektów). Kompleksy boisk oraz boiska wielofunkcyjne są ważnym elementem zwiększającym dostępność infrastruktury sportowej na poziomie lokalnym. Ogólnodostępne obiekty zachęcają głównie dzieci i młodzież do aktywnego spędzania czasu wolnego. Co najmniej jednym kompleksem boisk typu Orlik dysponuje niemal cztery piąte dolnośląskich gmin. Co piąta gmina ma na swoim terenie trzy lub więcej takie obiekty.

Rysunek 6. Liczba obiektów sportowych w gminach woj. dolnośląskiego, rok 2021

Źródło: ankieta CAWI

Rysunek 7. Liczba kompleksów boisk typu Orlik w gminach woj. dolnośląskiego, rok 2021

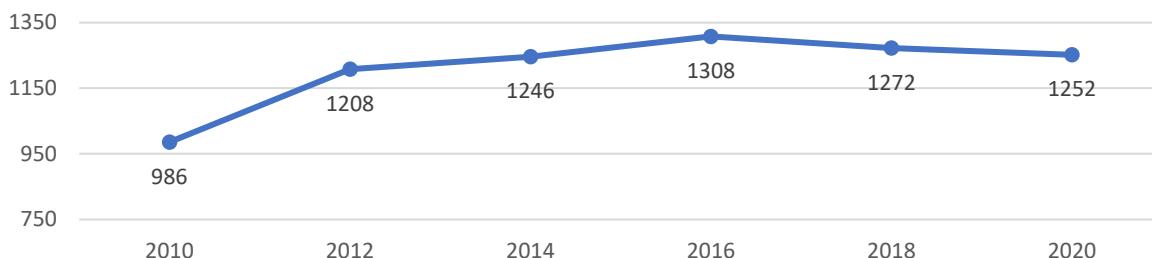

Źródło: ankieta CAWI

Kluby sportowe

Na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonują w sumie 1 252 kluby sportowe. Należy do nich łącznie 108 120 członków.⁴ Na przestrzeni lat 2010 – 2016 liczba klubów sportowych sukcesywnie wzrastała osiągając ostatecznie wartość 1 308 (wzrost o 33%). Kolejno nastąpił spadek, który między rokiem 2016 a 2020 wyniósł 4%.

Rysunek 8. Dynamika liczby klubów sportowych w województwie dolnośląskim, lata 2010 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wrocław zajmuje pierwsze miejsce wśród powiatów i miast na prawach powiatu pod względem liczby klubów sportowych. Na terenie miasta jest ich aż 163. To ponad dwukrotnie więcej niż w powiatach znajdujących się na drugim i trzecim miejscu rankingu – powiat kłodzki (79) i powiat wrocławski (78). W poniższej tabeli przedstawiono bezwzględne liczebności klubów sportowych oraz ćwiczących ogółem w poszczególnych powiatach województwa dolnośląskiego. By móc porównać te wartości między sobą obliczono także wskaźniki odnoszące wskazane liczebności do wielkości ludności danego obszaru.

⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS, dane za rok 2020

Tabela 3. Liczba klubów sportowych oraz ćwiczących ogółem w powiatach i miastach na prawach powiatu w województwie dolnośląskim, rok 2020

Powiat / Miasto na prawach powiatu	Kluby sportowe		Ćwiczący ogółem	
	Liczba bezwzględna	W przeliczeniu na 100 tys. ludności	Liczba bezwzględna	W przeliczeniu na tysiąc ludności
Powiat m. Wrocław	163	25	27 236	42
Powiat kłodzki	79	51	4 510	29
Powiat wrocławski	78	50	4 538	29
Powiat świdnicki	73	47	5 128	33
Powiat trzebnicki	57	67	2 882	34
Powiat dzierżoniowski	53	53	3 451	35
Powiat lubiński	45	42	2 583	24
Powiat oleśnicki	44	41	3 039	28
Powiat oławski	44	57	2 047	27
Powiat zgorzelecki	41	46	2 380	27
Powiat m. Jelenia Góra	39	50	2 955	38
Powiat średzki	36	65	2 003	36
Powiat polkowicki	35	56	2 087	33
Powiat m. Wałbrzych	35	32	2 027	18
Powiat jaworski	33	66	1 521	31
Powiat ząbkowicki	33	51	1 768	28
Powiat bolesławiecki	33	37	1 443	16
Powiat złotoryjski	32	74	2 011	47
Powiat m. Legnica	31	31	2 613	27
Powiat legnicki	31	56	1 409	26
Powiat głogowski	31	35	2 242	25
Powiat wałbrzyski	29	53	1 370	25
Powiat karkonoski	29	46	1 348	21
Powiat wołowski	25	54	1 434	31
Powiat strzeliński	24	56	1 107	26
Powiat milicki	23	63	857	23
Powiat kamiennogórski	21	49	1 162	27
Powiat lwówecki	21	46	983	22
Powiat lubański	21	39	1 124	21
Powiat górowski	13	38	613	18
Ogółem w województwie	1 252	43	89 871	31

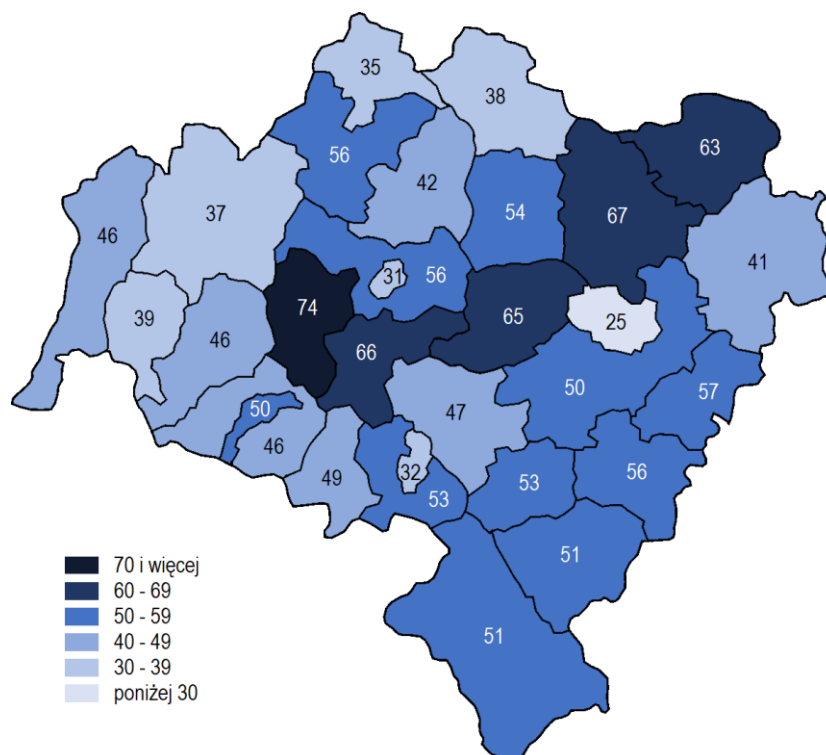
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na sto tysięcy ludności województwa dolnośląskiego przypada średnio 43 kluby sportowe. Najwyższą wartość badanego wskaźnika odnotowano w powiecie złotoryjskim (74 kluby na 100 tys. ludności). Pozytywnie wyróżniają się także powiaty: trzebnicki (67), jaworski (66), średzki (65) i milicki (63). Relatywnie najniższe wartości dotyczą miast na prawach powiatu: Wrocławia (25), Legnicy (31) i Wałbrzycha (32). Taka prawidłowość związana jest ze specyfiką obszarów wysoce zurbanizowanych. Duże zagęszczenie ludności na stosunkowo niewielkim obszarze powoduje, że wskaźniki odnoszące się do wielkości jego powierzchni uzyskują wysokie wartości, a wskaźniki nawiązujące do liczby ludności są zazwyczaj niższe niż na obszarach podobnej wielkości, ale mniej zurbanizowanych.

Pomijając Wrocław (163), liczba klubów sportowych w gminach Dolnego Śląska wynosi od 0 do 39. Najwięcej tego typu podmiotów działa w Jeleniej Górze (39), Wałbrzychu (35), Legnicy (31), Lubinie

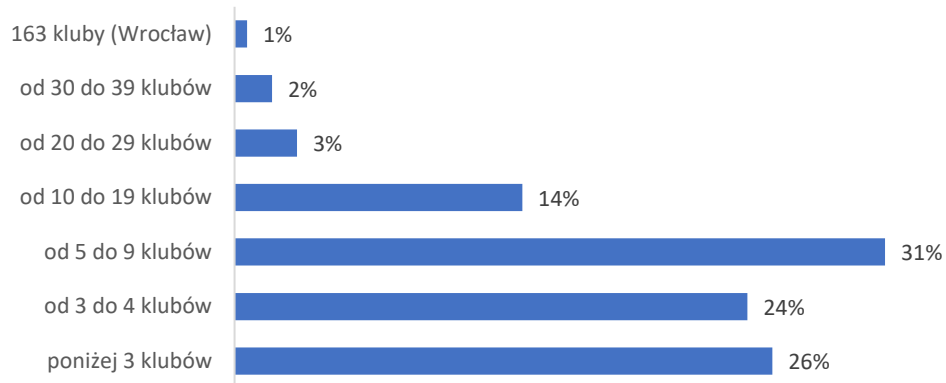
(26) i gminie wiejskiej Długoleża (25). Zgodnie z danymi GUS, w roku 2020 na terenie trzech gmin nie funkcjonował żaden klub sportowy. Były to gminy wiejskie: Gromadka, Pęcław i Grębocice. W czterech na pięć gmin (81%) liczba klubów sportowych nie przekracza dziewięciu. Między rokiem 2016 a 2020 w niemal co czwartej gminie regionu nastąpił wzrost liczby klubów sportowych (41 gmin). Spadek odnotowano w 72 gminach (43%). W przypadku 55 gmin (33%) liczba klubów sportowych w latach 2016-2020 pozostała bez zmian.

Rysunek 9. Liczba klubów sportowych w przeliczeniu na 100 tysięcy ludności, powiaty województwa dolnośląskiego, rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 10. Liczba klubów sportowych w gminach woj. dolnośląskiego, rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W roku 2020 liczba osób ćwiczących w dolnośląskich klubach sportowych wyniosła 89 871. Zdecydowanie najwięcej z nich (27 236 osób, 30%) trenowało w klubach we Wrocławiu. Stolica regionu oraz powiat złotoryjski wyróżniają się na tle Dolnego Śląska pod względem wysokiego wskaźnika liczby osób ćwiczących w klubach sportowych. Na tysiąc ludności przypada w nich kolejno 42 i 47 trenujących. Dane obejmujące wszystkie powiaty i miasta na prawach powiatu regionu przedstawiono w tabeli 5. oraz na rysunku 10.

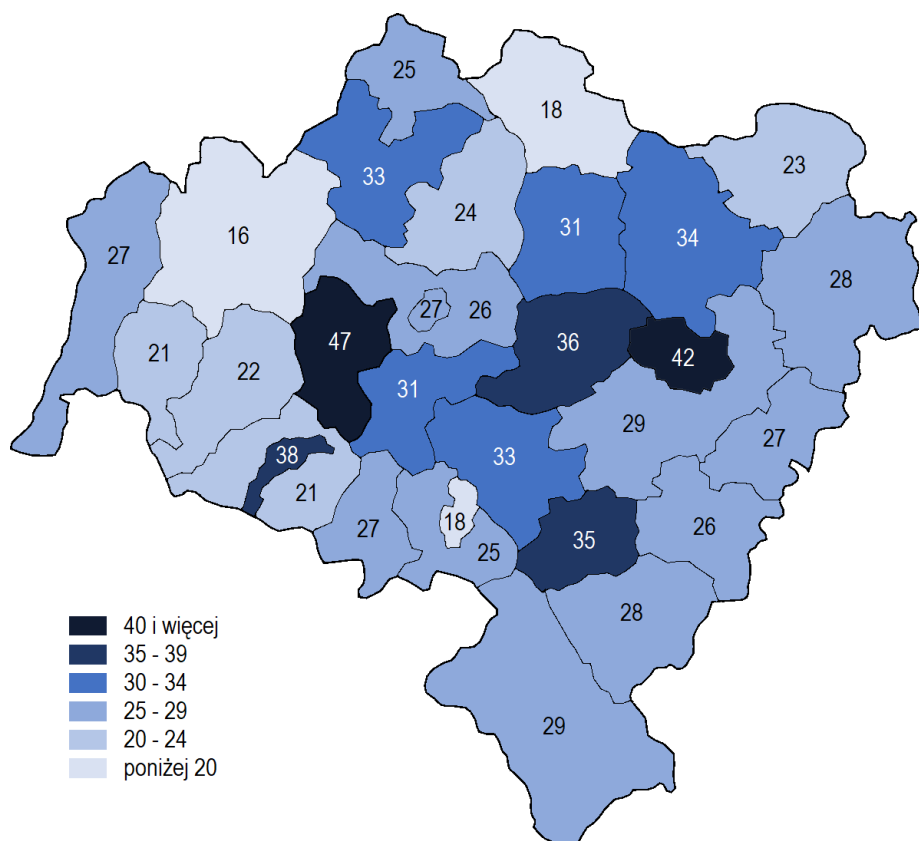
Tabela 4. Ćwiczący w klubach sportowych, województwo dolnośląskie, lata 2016, 2018 i 2020

Ćwiczący w klubach sportowych	Rok 2016	Rok 2018	Rok 2020	Różnica między 2020 a 2016	
				Liczba	Procent
ćwiczące do lat 18 dziewczęta	14 237	14 862	14 215	-22	-0,2%
ćwiczący do lat 18 chłopcy	41 777	41 416	37 793	-3 984	-9,5%
ćwiczący do lat 18 ogółem	56 014	56 278	52 008	-4 006	-7,2%
ćwiczące kobiety	18 076	18 713	18 484	+408	+2,3%
ćwiczący mężczyźni	64 993	67 908	71 387	+6 394	+9,8%
ćwiczący ogółem	83 069	86 621	89 871	+6 802	+8,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Osoby ćwiczące w klubach sportowych to w większości chłopcy i mężczyźni (71 387 osób, 79%) oraz dzieci i młodzież poniżej 18. roku życia (52 008 osób, 58%). Między rokiem 2016 a 2020 ogólna liczba trenujących wzrosła o 6 802 (wzrost o 8,2%). Natomiast w sekcjach juniorów nastąpił spadek liczby osób ćwiczących – o 4 006 (spadek o 7,2%).

Rysunek 11. Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych w przeliczeniu na tysiąc ludności, powiaty województwa dolnośląskiego, rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Ważnym zagadnieniem w kontekście działalności klubów sportowych jest kwestia ich finansowania. Finansowanie sportu opiera się głównie na dwóch fundamentach – środkach pochodzących z budżetu centralnego (Ministerstwo Sportu i Turystyki) oraz środkach przyznawanych z budżetu samorządów (na poziomie województwa, powiatu i gminy). Mniejszy udział w finansach klubów sportowych mają wpływy od prywatnych sponsorów (przedsiębiorstw) oraz środki pozyskane w ramach działania danego klubu jako organizacji pożytku publicznego lub prowadzącej działalność pożytku publicznego (odpis 1% podatku, darowizny, odpłatna działalność pożytku publicznego).

Największym centralnym programem wsparcia klubów sportowych jest Rządowy Program KLUB. Jest on skierowany do organizacji sportowych z terenu całego kraju, które prowadzą szkolenie dzieci i młodzieży do 18. roku życia. Dotacje udzielane są małym i średnim podmiotom. W ramach ogłaszanych naborów każdego roku dotacje otrzymywało kilka tysięcy klubów sportowych: w 2016 r. — 2151, 2017 r. — 3352, 2018 r. — 3616, 2019 r. — 3885, 2020 r. — 4902, a w 2021 r. — 5172.

W roku 2020 do dofinansowania przyjęto 302 wnioski z województwa dolnośląskiego za łączną kwotę 3 290 000 zł. 70 wniosków nie przeszło pozytywnie oceny formalnej. W roku 2021 liczba wniosków złożonych przez kluby sportowe z regionu wzrosła o niemal 20%. Pozytywnie rozpatrzono 316 wniosków i udzielono dofinansowania o łącznej wartości 3 480 000 zł. Odrzuconych z przyczyn formalnych na podstawie rozstrzygnięcia Ministra Sportu zostało 128 wniosków. W tabeli na kolejnej stronie niniejszego dokumentu przedstawiono dane dotyczące trzydziestu gmin województwa

dolnośląskiego, z których kluby sportowe najaktywniej korzystały ze wsparcia oferowanego w ramach Programu KLUB. Zdecydowanie najwięcej wspartych organizacji jest zlokalizowanych w stolicy województwa - Wrocławiu (łącznie 76 dofinansowanych wniosków w latach 2020-2021). Wysoko w rankingu plasują się także Jelenia Góra (43 dofinansowane kluby), Wałbrzych (27) oraz Legnica (22).

Pod względem skuteczności ubiegania się o dotacje z Programu KLUB należy wyróżnić kluby z Jeleniej Góry, Oleśnicy oraz Bogatyni. Charakteryzuje je relatywnie niewielka liczba odrzuconych wniosków wobec wysokiej liczby wniosków dofinansowanych: 7 odrzuconych wobec 43 przyjętych w Jeleniej Górze, 3 odrzucone wobec 18 przyjętych w Oleśnicy, 2 odrzucone wobec 12 przyjętych w Bogatyni.

Możliwości wpierania działalności klubów sportowych związane są również z dotacjami Ministerstwa Sportu i Turystyki z zakresu upowszechniania sportu w społeczeństwie, w ramach programu "Sport dla Wszystkich", finansowanego ze środków pochodzących z budżetu państwa. Rozstrzygnięcie konkursu w ramach programu „Sport dla Wszystkich” w 2021 r. wskazuje na małą aktywność dolnośląskich klubów i stowarzyszeń. Na 808 przyznanych dotacji zaledwie 30 dotyczyło podmiotów z Dolnego Śląska. Z informacji przekazanych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki wynika, że o wsparcie w tym programie ubiegało się 90 podmiotów z Dolnego Śląska.

Tabela 5 Liczba oraz kwota dofinansowania wniosków rozpatrzonych w ramach Programu Klub w wybranych gminach województwa dolnośląskiego, lata 2020 i 2021

Gmina	ROK 2020			ROK 2021			OGÓŁEM		
	łączna kwota dofinansowania	Liczba dofinansowanych wniosków	Liczba wniosków odrzuconych	łączna kwota dofinansowania	Liczba dofinansowanych wniosków	Liczba wniosków odrzuconych	łączna kwota dofinansowania	Liczba dofinansowanych wniosków	Liczba wniosków odrzuconych
Wrocław	410 000 zł	40	6	390 000 zł	36	21	800 000 zł	76	27
Jelenia Góra	200 000 zł	19	5	255 000 zł	24	2	455 000 zł	43	7
Wałbrzych	140 000 zł	14	1	135 000 zł	13	9	275 000 zł	27	10
Legnica	120 000 zł	11	1	120 000 zł	11	7	240 000 zł	22	8
Lubin	85 000 zł	8	4	125 000 zł	11	4	210 000 zł	19	8
Świdnica	80 000 zł	8	4	110 000 zł	11	4	190 000 zł	19	8
Oleśnica	100 000 zł	9	1	95 000 zł	9	2	195 000 zł	18	3
Bielawa	100 000 zł	9	1	85 000 zł	7	3	185 000 zł	16	4
Bogatynia	55 000 zł	5	1	75 000 zł	7	1	130 000 zł	12	2
Złotoryja	80 000 zł	7	1	55 000 zł	5	2	135 000 zł	12	3
Lubań	65 000 zł	6	0	55 000 zł	5	3	120 000 zł	11	3
Bolesławiec	50 000 zł	4	1	60 000 zł	5	1	110 000 zł	9	2
Brzeg Dolny	45 000 zł	4	1	55 000 zł	5	1	100 000 zł	9	2
Dzierżoniów	35 000 zł	3	4	70 000 zł	6	1	105 000 zł	9	5
Szklarska Poręba	60 000 zł	5	0	50 000 zł	4	2	110 000 zł	9	2
Ząbkowice Śląskie	45 000 zł	4	0	65 000 zł	5	1	110 000 zł	9	1
Góra	35 000 zł	3	1	60 000 zł	5	1	95 000 zł	8	2
Milicz	45 000 zł	4	0	45 000 zł	4	1	90 000 zł	8	1
Oborniki Śląskie	55 000 zł	5	0	30 000 zł	3	1	85 000 zł	8	1
Oława	50 000 zł	5	0	30 000 zł	3	3	80 000 zł	8	3
Głogów	30 000 zł	3	1	40 000 zł	4	2	70 000 zł	7	3
Jelcz-Laskowice	30 000 zł	3	0	45 000 zł	4	1	75 000 zł	7	1
Siechnice	35 000 zł	3	1	50 000 zł	4	2	85 000 zł	7	3
Zgorzelec	20 000 zł	2	3	50 000 zł	5	2	70 000 zł	7	5
Duszniki - Zdrój	35 000 zł	3	0	40 000 zł	3	0	75 000 zł	6	0
Kąty Wrocławskie	40 000 zł	4	1	25 000 zł	2	1	65 000 zł	6	2
Łagiewniki	30 000 zł	3	0	30 000 zł	3	0	60 000 zł	6	0
Nowogrodzic	45 000 zł	4	0	20 000 zł	2	1	65 000 zł	6	1
Ziębice	40 000 zł	4	0	20 000 zł	2	1	60 000 zł	6	1
Chojnów	30 000 zł	3	0	20 000 zł	2	3	50 000 zł	5	3

* kolumna „Liczba wniosków odrzuconych” zawiera informacje o wnioskach odrzuconych z przyczyn formalnych na podstawie rozstrzygnięcia Ministra Sportu
 Źródło: opracowanie własne na podstawie list publikowanych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki (<https://www.gov.pl/web/sport/dofinansowanie-zadan-z-funduszu-rozwoju-kultury-fizycznej-201948>)

Zasoby kadrowe sportu w województwie dolnośląskim

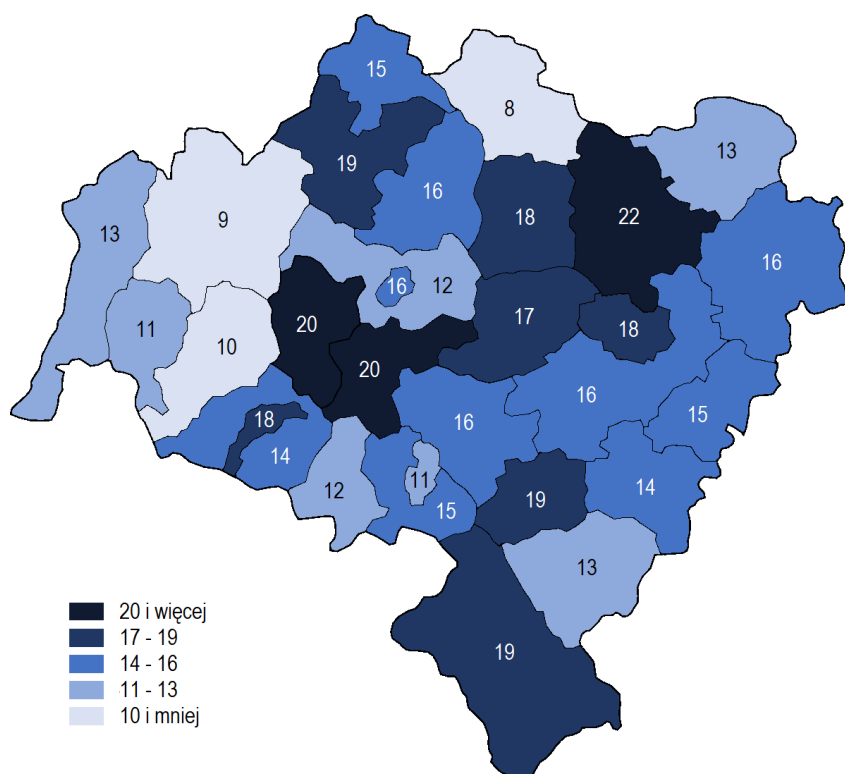
Kadry sportu Dolnego Śląska są tworzone łącznie przez 4 633 trenerów, instruktorów i inne osoby prowadzące zajęcia sportowe. Liczba ta nieznacznie wzrosła między rokiem 2016 a 2020 (wzrost o 1,2%). Istotne zmiany zaszły w zakresie struktury tej grupy. Wzrosła liczba trenerów (o 16,5%), a zmalała liczba instruktorów i pozostałych osób prowadzących zajęcia sportowe (łącznie o 13,8%). Zmiana ta zapewne w dużej mierze spowodowana jest uzyskiwaniem przez instruktorów uprawnień trenerskich.

Tabela 6. Zasoby kadrowe klubów sportowych, województwo dolnośląskie, lata 2016, 2018 i 2020

Stanowisko	Rok 2016	Rok 2018	Rok 2020	Różnica między 2020 a 2016	
				Liczba	Procent
trenerzy	2 263	2 406	2 636	+373	+16,5%
instruktorzy sportowi	1 576	1 367	1 271	-305	-19,4%
inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	741	735	726	-15	-2,0%
ogółem	4 580	4 508	4 633	+53	+1,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

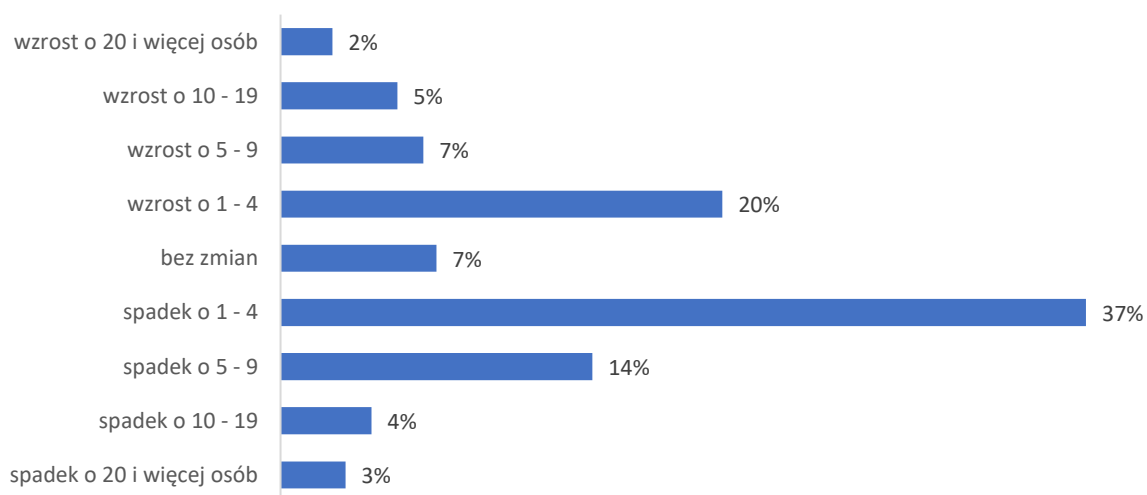
Rysunek 12. Liczba osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach (trenerzy, instruktorzy, inni) w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności, powiaty województwa dolnośląskiego, rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jedną czwartą zasobów kadrowych w województwie dolnośląskim stanowią osoby prowadzące zajęcia sportowe we wrocławskich klubach (1 160 osób). Liczebność kadr sportu w poszczególnych powiatach jest powiązana z ich wielkością. Dlatego dla potrzeb porównania sytuacji wewnątrz regionu, liczbę osób prowadzących zajęcia sportowe odniesiono do liczby ludności powiatów oraz miast na prawach powiatu. Najwyższą wartość wskaźnika (liczba osób prowadzących zajęcia sportowe w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców) odnotowano w powiatach: trzebnickim (22), złotoryjskim i jaworskim (po 20). Powiatami o najniższej dostępności kadr sportu są: górowski (8), bolesławiecki (9) i lwówecki (10).

Rysunek 13. Dynamika zmian liczebności kadr sportu w województwie dolnośląskim, różnica między rokiem 2016 a 2020

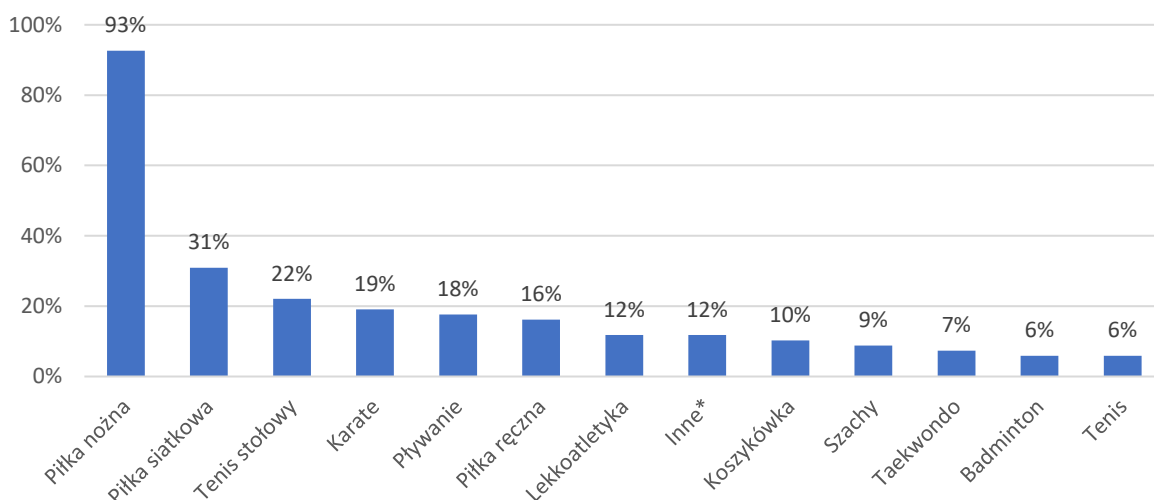
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Bezwzględna liczebność kadr dolnośląskiego sportu przyjmuje najwyższe wartości w gminach miejskich: Wrocław (1 160), Legnica (159), Jelenia Góra (144), Wałbrzych (121), Lubin (118), Głogów (112), Świdnica (95) i Oleśnica (93). Na potrzeby diagnozy sprawdzono także dynamikę liczebności osób prowadzących zajęcia sportowe w poszczególnych gminach. W okresie od 2016 do 2020 roku, w ponad połowie gmin (58%) liczba trenerów i instruktorów zmniejszyła się. Wzrost nastąpił w 35% gmin. W zdecydowanej większości przypadków zarejestrowane zmiany dotyczyły zwiększenia lub zmniejszenia liczebności kadry o kilka osób. Większe wahania – o 10 i więcej osób, dotyczyły 14% gmin. Największy ubytek w szeregach trenerów i instruktorów sportowych odnotowano w gminach miejskich: Lubin (-34, spadek o 22%), Legnica (-27, spadek o 15%), i Jawor (-21, spadek o 27%); oraz gminach miejsko-wiejskich: Milicz (-24, spadek o 41%) i Syców (-20, spadek o 67%). Z kolei najwięcej osób prowadzących zajęcia sportowe przybyło w gminach miejskich: Wrocław (+203, wzrost o 21%), Oleśnica (+41, wzrost o 79%), Kłodzko (+25, wzrost o 40%); oraz w gminie wiejskiej Wisznia Mała (+23, wzrost o 288%).

Dominujące dyscypliny sportu

Przedstawiciele urzędów dolnośląskich gmin poproszono w ankiecie internetowej o wskazanie dyscyplin sportowych wiodących na ich terenie. Zdecydowanie najpopularniejszym sportem jest piłka nożna (93%). Była ona wskazywana trzykrotnie częściej niż dyscyplina zajmująca drugie miejsce w rankingu – piłka siatkowa (31%). W co piątej gminie popularnym sportem jest tenis stołowy (22%). 12% gmin jako wiodącą dyscyplinę wskazało lekkoatletykę. Respondenci poproszeni o doprecyzowanie tej odpowiedzi wskazywali głównie na biegi długo- i krótkodystansowe, skoki w dal oraz wielobój.

Rysunek 14. Wiodące dyscypliny sportowe w gminach województwa dolnośląskiego, rok 2021

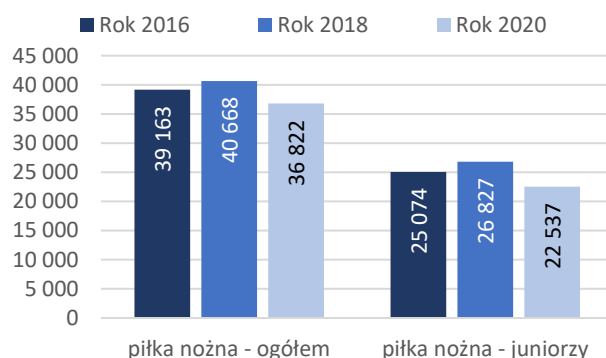
*inne, na które wskazywały pojedyncze gminy to: judo, kickboxing, siatkówka plażowa, ultimate frisbee, baseball, kajakarstwo, hokej na trawie i narciarstwo

Źródło: ankieta CAWI

Wśród dyscyplin sportowych uprawianych rekreacyjnie zdecydowanie najpopularniejsza jest piłka nożna. Jest to tendencja ogólnopolska potwierdzona widocznym zainteresowaniem tą grą zespołową wśród uczniów, wśród społeczności kibiców oraz odzwierciedlona w liczbie osób trenujących piłkę nożną w klubach sportowych. Nie inaczej jest na Dolnym Śląsku.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w roku 2020 piłkę nożną w klubach sportowych w województwie dolnośląskim ćwiczyło łącznie 36 822 osoby. Liczebność sekcji juniorskich wynosiła 22 537 osób. Mimo, że na przestrzeni lat 2016 – 2020 liczba osób trenujących piłkę nożną w dolnośląskich klubach sportowych zmalała (spadek o 6%), to i tak jest ona ponad dwa razy większa od łącznej liczby osób trenujących pozostałe gry zespołowe (siatkówka, koszykówka, piłka ręczna). Piłka nożna wyróżnia się także tym, że przyciąga nie tylko młodzież. Juniorzy stanowią 61% ogółu ćwiczących ten sport.

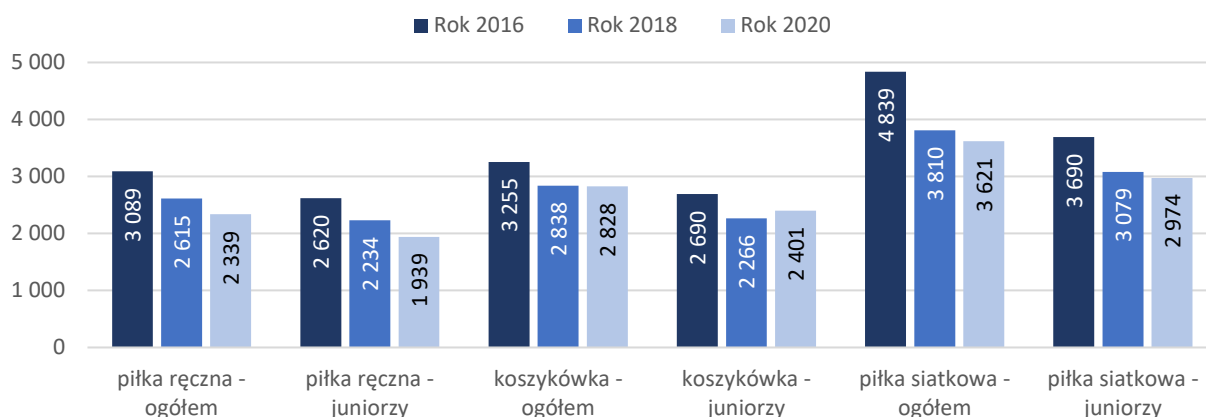
Rysunek 15. Piłka nożna - liczba ćwiczących w klubach sportowych, woj. dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W przypadku piłki koszykowej, siatkowej i ręcznej odsetek juniorów w ogólnej liczbie trenujących wynosi średnio 83%. Dyscypliny te odnotowały między rokiem 2016 a 2020 istotny spadek liczby ćwiczących. Procentowa wielkość tego spadku jest znacznie wyższa, niż w przypadku liczby osób ćwiczących piłkę nożną. Liczebność trenujących siatkówkę oraz piłkę ręczną zmalała średnio o 25%. W przypadku koszykówki spadek ten wyniósł 13%.

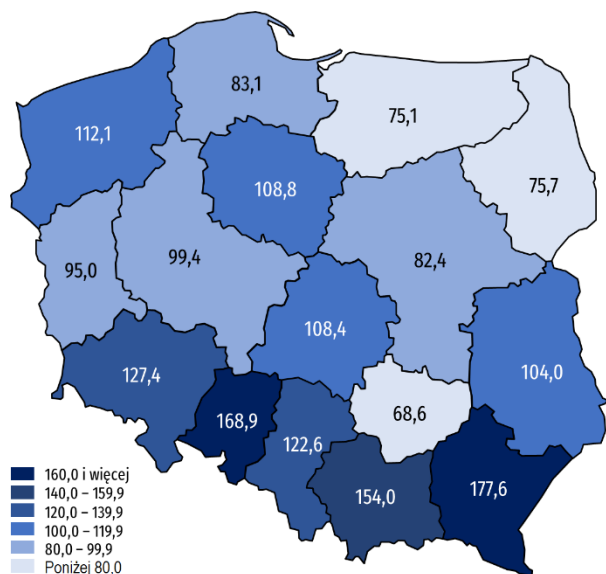
Rysunek 16. Piłka ręczna, koszykówka i piłka siatkowa - liczba ćwiczących w klubach sportowych, województwo dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020

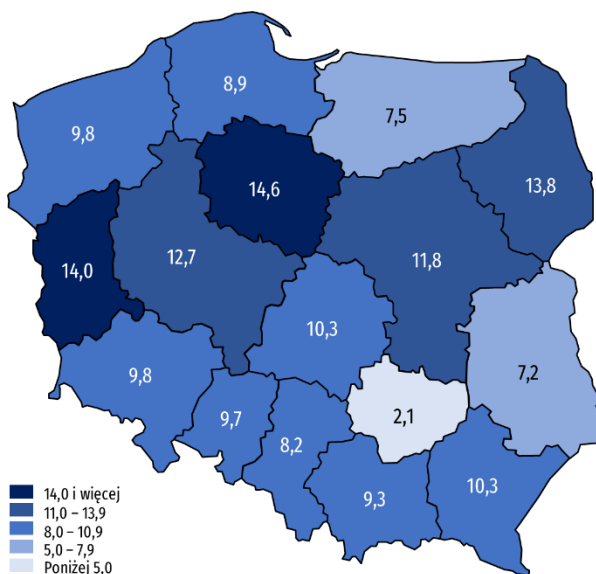
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W celu określenia, czy dana dyscyplina sportowa jest w województwie dolnośląskim trenowana chętniej niż w innych regionach kraju, liczbę ćwiczących odniesiono do ogólnej liczby ludności. Wyniki tych zestawień przedstawiono na poniższych mapach. Analizy potwierdzają, że popularność jaką cieszy się na Dolnym Śląsku piłka nożna jest relatywnie wysoka także w perspektywie całego kraju. Region zajmuje czwarte miejsce pod względem liczby osób ćwiczących piłkę nożną w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności. Wskaźnik liczby ćwiczących koszykówkę w województwie dolnośląskim wynosi 9,8 na 10 tysięcy ludności i lokuje region na dziewiątej pozycji w skali kraju.

Rysunek 18. Liczba ćwiczących piłkę nożną w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020

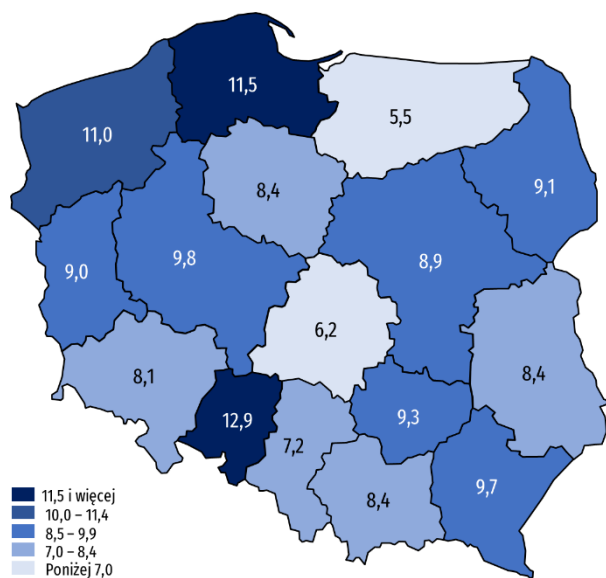

Rysunek 17. Liczba ćwiczących koszykówkę w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020

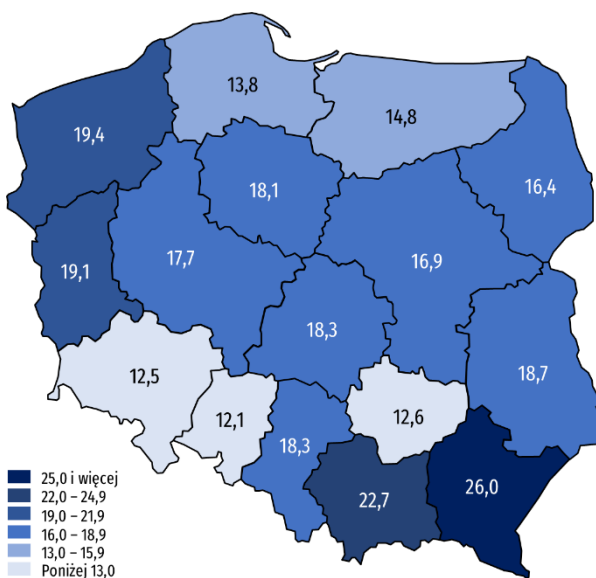

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 20. Liczba ćwiczących piłkę ręczną w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020

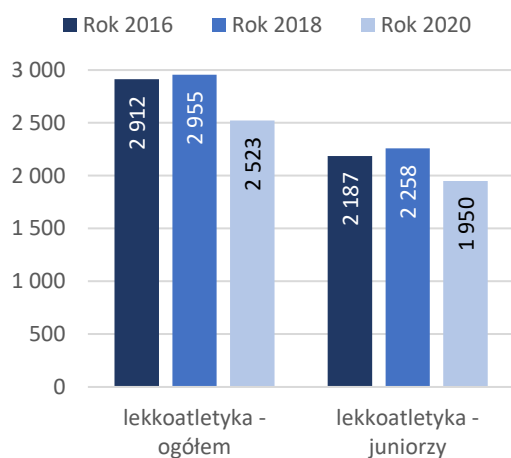
Rysunek 19. Liczba ćwiczących piłkę siatkową w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

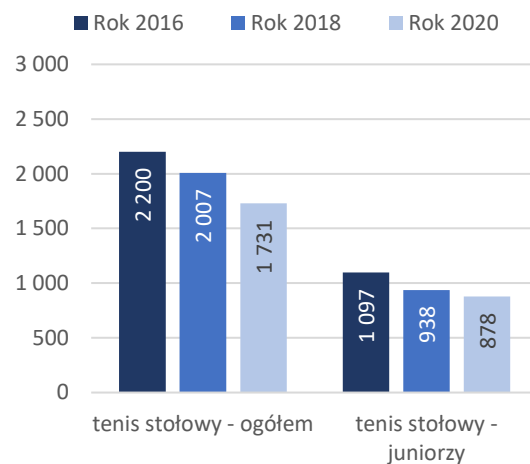
Piłka ręczna oraz piłka siatkówka są na Dolnym Śląsku wyraźnie mniej popularne. Pod względem wartości wskaźnika liczby ćwiczących piłkę ręczną, region zajmuje 13. miejsce w rankingu województw (8,1 ćwiczących na 10 tys. ludności). Wskaźnik liczby trenujących piłkę siatkową wynosi 12,5 i jest drugą najniższą wartością w kraju.

Rysunek 21. Lekkoatletyka - liczba ćwiczących w klubach sportowych, woj. dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

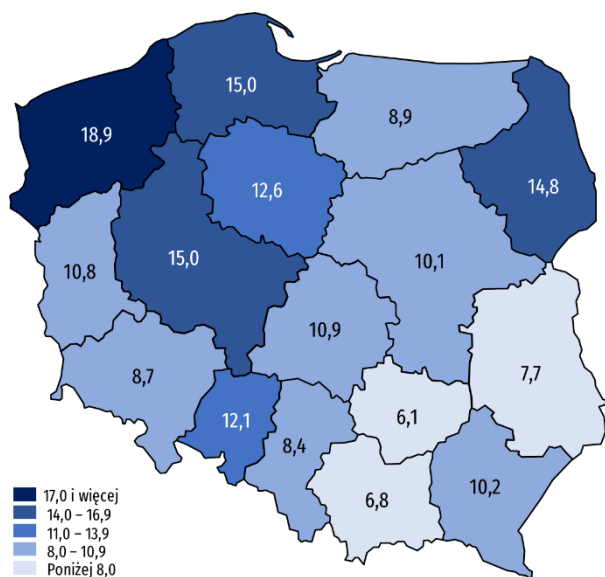
Rysunek 22. Tenis stołowy - liczba ćwiczących w klubach sportowych, woj. dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020

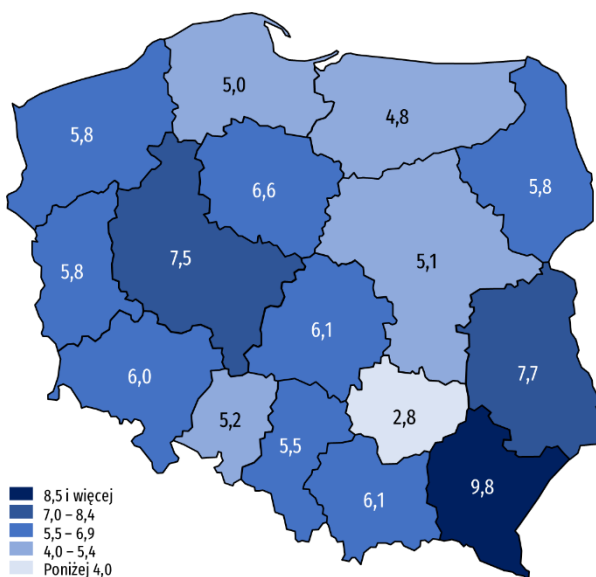
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Lekkoatletykę w klubach sportowych na Dolnym Śląsku trenowało w 2020 roku 2 523 osoby. Ponad trzy czwarte tej grupy stanowią juniorzy (77%). Ogólna liczba ćwiczących lekkoatletykę w 2020 była o 13% mniejsza niż w roku 2016. W przypadku sekcji juniorskich spadek ten wyniósł 11%. Wskaźnik liczby osób trenujących lekkoatletykę w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności wyniósł w 2020 w województwie dolnośląskim 8,7. Wynik ten lokuje region na 12. miejscu w rankingu województw.

Rysunek 24. Liczba ćwiczących lekkoatletykę w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020

Rysunek 23. Liczba ćwiczących tenis stołowy w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020

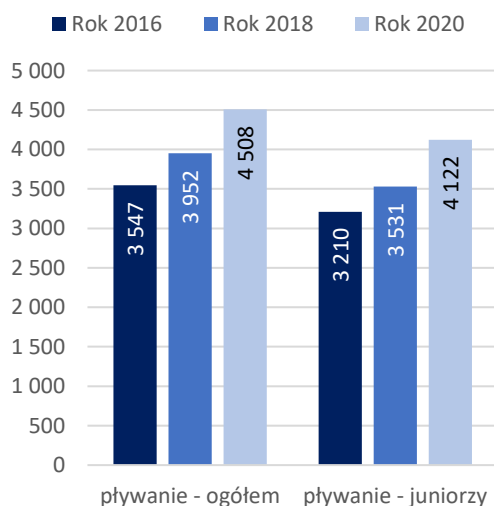
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

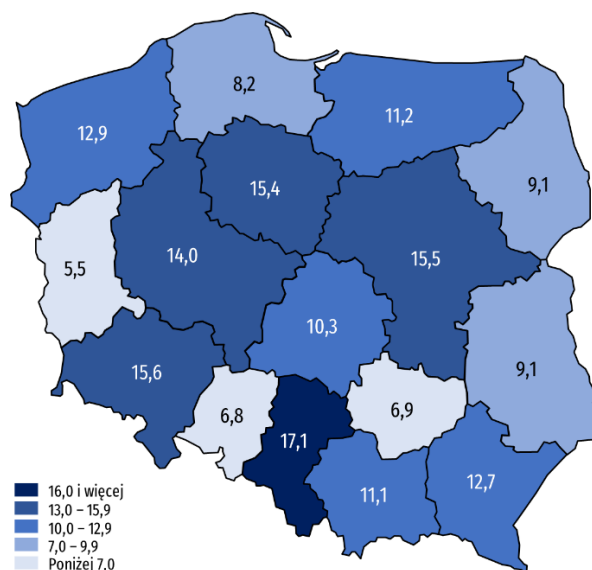
Jedną z dyscyplin wymienianych przez przedstawicieli urzędów dolnośląskich gmin jako wiodące, był tenis stołowy. Zgodnie z danymi GUS sport ten uprawiało w 2020 roku 1 731 osób. Ćwiczący w sekcjach juniorskich stanowili około połowę tej grupy (51%). W porównaniu z innymi dyscyplinami sportowymi procent ten jest wyjątkowo niski. Liczba osób trenujących tenis stołowy w klubach sportowych w województwie dolnośląskim między rokiem 2016 a 2020 systematycznie malała. Spadek ten kształtuje się na poziomie 21%. Na tle kraju Dolny Śląsk zajmuje 7. miejsce pod względem wskaźnika liczby osób ćwiczących tenis stołowy (6,0 osoby na 10 tys. ludności).

Porównania międzywojewódzkie dostarczają wniosków wskazujących na bardzo wysoką pozycję województwa dolnośląskiego pod względem aktywności sekcji pływackich. W klubach sportowych regiony trenuje łącznie 4 508 pływaków. Zdecydowana większość z nich (91%) to juniorzy. W przeciwieństwie do pozostałych dyscyplin sportowych, w przypadku pływania na przestrzeni lat 2016 – 2020 nastąpił wyraźny wzrost liczby ćwiczących (wzrost o 27%). Dolny Śląsk zajmuje 2. miejsce wśród województw pod względem wskaźnika liczby ćwiczących pływanie w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności (15,6).

Rysunek 25. Pływanie - liczba ćwiczących w klubach sportowych, województwo dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020

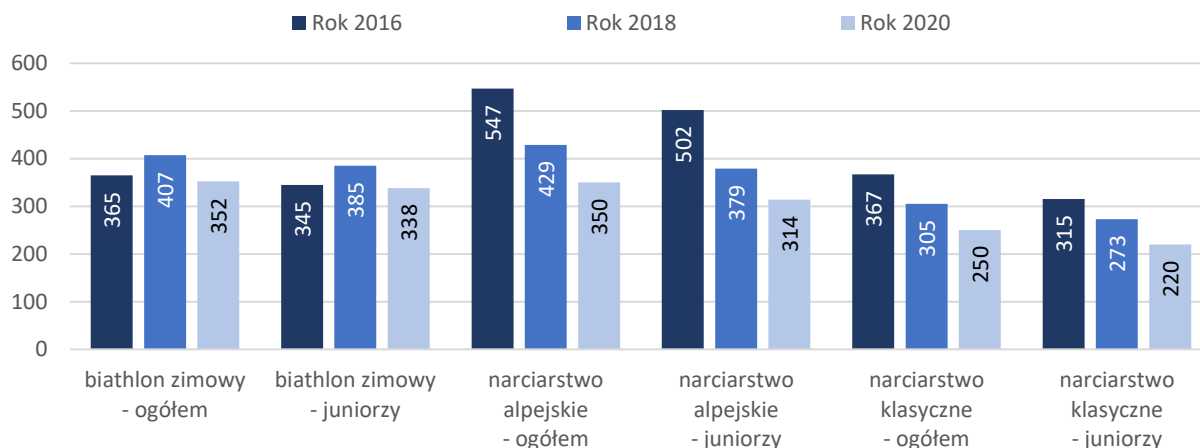
Rysunek 26. Liczba ćwiczących pływanie w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

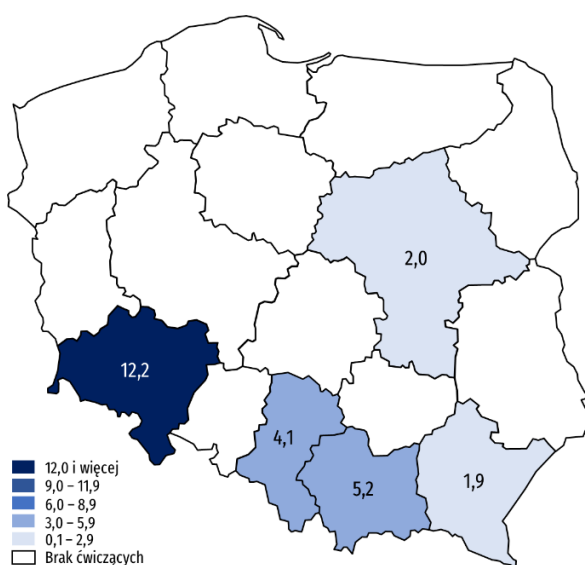
Ze względu na swoje położenie geograficzne, Dolny Śląsk jest jednym z kilku regionów Polski, w których uprawiane są sporty zimowe. W roku 2020 w dolnośląskich klubach sportowych 352 osoby trenowały biathlon zimowy. Liczba ta stanowi 41% ogółu osób ćwiczących tę dyscyplinę w Polsce. Między rokiem 2016 a 2018 liczba trenujących na biathlon zimowy wzrosła o 12%, po czym w roku 2020 wróciła do poziomu sprzed czterech lat. Juniorzy stanowią 96% ogółu ćwiczących omawianą dyscyplinę.

Rysunek 27. Biathlon zimowy, narciarstwo alpejskie i narciarstwo klasyczne - liczba ćwiczących w klubach sportowych, województwo dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020

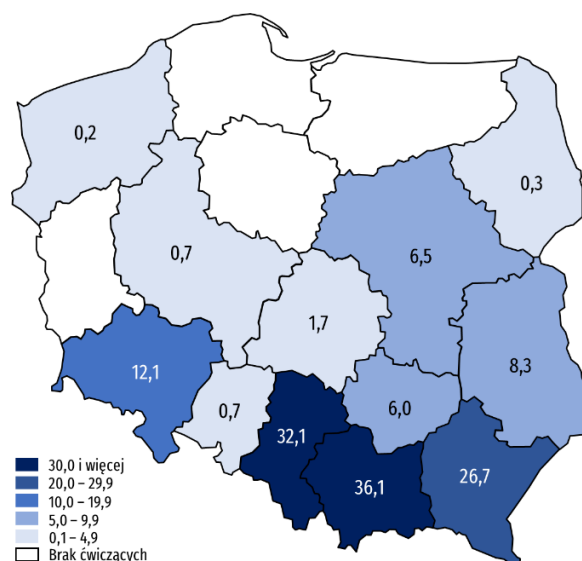

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 29. Liczba ćwiczących biathlon zimowy w przeliczeniu na 100 tys. ludności, rok 2020

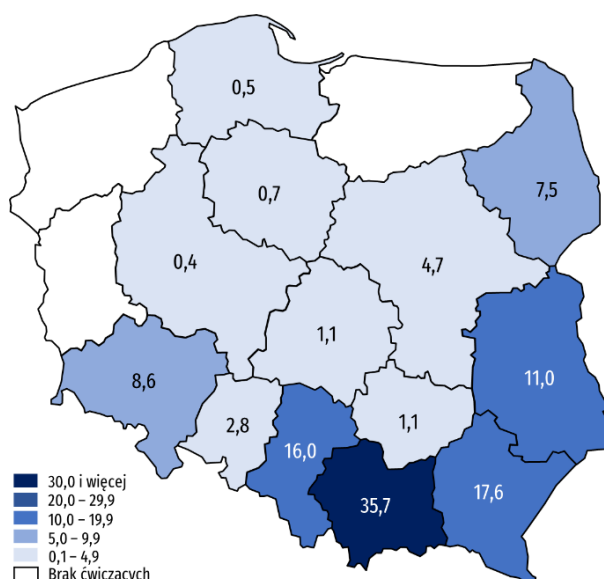
Rysunek 28. Liczba ćwiczących narciarstwo alpejskie w przeliczeniu na 100 tys. ludności, rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Liczebność narciarzy alpejskich i klasycznych ćwiczących w dolnośląskich klubach sportowych znacząco zmalała na przestrzeni ostatnich lat (spadek kolejno o 36% i 32% między rokiem 2016 a 2020). Podobnie, jak w przypadku biathlonu zimowego, zdecydowana większość osób trenujących narciarstwo to juniorzy (średnio 89%). Pod względem wartości wskaźnika liczby narciarzy alpejskich i narciarzy klasycznych przypadających na 100 tysięcy ludności, Dolny Śląsk zajmuje kolejno 4. i 5. miejsce w skali kraju.

Rysunek 30. Liczba ćwiczących narciarstwo klasyczne w przeliczeniu na 100 tys. ludności, rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Kultura fizyczna osób z niepełnosprawnościami

Sport osób z niepełnosprawnościami opiera się na trzech filarach – ruchu paraolimpijskim (dedykowanym osobom z niepełnosprawnością narządu ruchu, niewidomym i niedowidzącym), deaflympics (skierowanych do osób z ubytkiem słuchu) oraz olimpiadach specjalnych (przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym). W rozwijaniu i propagowaniu sportu powszechnego (amatorskiego) osób z niepełnosprawnościami największą rolę odgrywają Olimpiady Specjalne. Natomiast kluby sportowe skupione wokół ruchu paraolimpijskiego oraz igrzysk olimpijskich dla niesłyszących trenują sport osób niepełnosprawnych na poziomie wyczynowym (zawodowym).

Dyscypliny sportowe trenowane przez osoby z niepełnosprawnościami w dolnośląskich klubach sportowych na poziomie zawodowym:

Sportowcy z niepełnosprawnością narządu ruchu oraz niewidomi i niedowidzący:

• Pływanie	• Strzelectwo
• Podnoszenie ciężarów	• Siatkówka na siedząco
• Lekkoatletyka	• Koszykówka na wózkach
• Kajakarstwo	• Kolarstwo
• Tenis stołowy	• Boccia
• Goalboal	• Rugby na wózkach
• Szachy	• Amp Futbol

Sportowcy niesłyszący:

- Bowling
- Lekkoatletyka
- Koszykówka
- Piłka nożna
- Pływanie
- Siatkówka
- Szachy
- Tenis stołowy
- Narciarstwo

Województwo dolnośląskie w Rankingu Systemu Sportu Młodzieżowego

W ogólnopolskim współzawodnictwie sportowym dzieci i młodzieży biorą udział zawodnicy z całego kraju, zdobywając punkty rankingowe dla swoich klubów, gmin, województw w kilkudziesięciu dyscyplinach sportu. W ramach struktur organizacyjnych Instytutu Sportu - Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie, Zespół Metodyczny rokrocznie publikuje Ranking Systemu Sportu Młodzieżowego. W udostępnianej Bazie Danych znajdują się klasyfikacje głównych, ogólnopolskich imprez sportowych (zwykle Mistrzostwa Polski) w 4 grupach wiekowych (młodzik, junior młodszy, junior, młodzieżowiec).

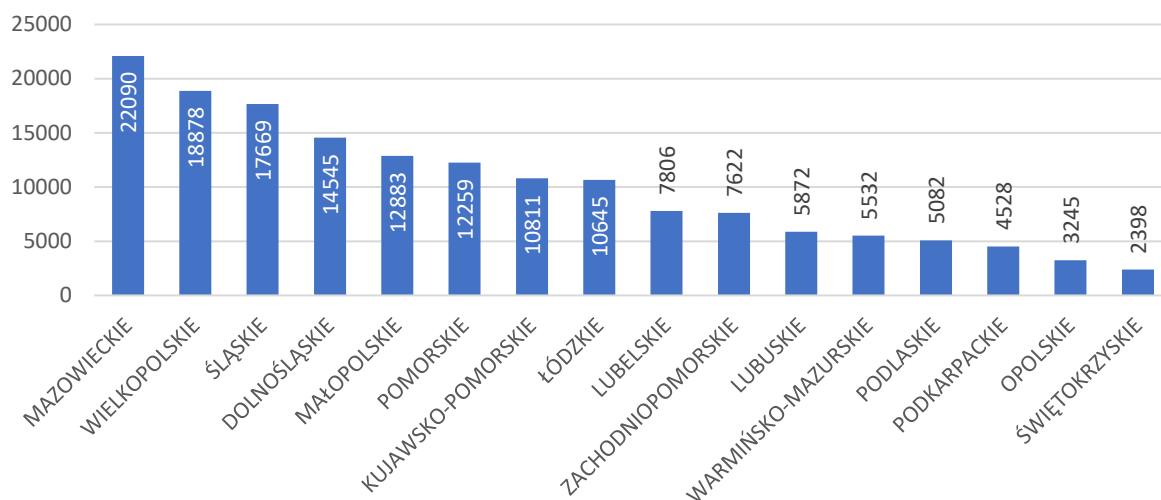
System Sportu Młodzieżowego w roku 2021 uwzględniał rywalizację w 76 dyscyplinach. Łącznie w bazie SSM zamieszczono klasyfikacje 683 wydarzeń sportowych. W zmaganiach sportowych uczestniczyło:

- 4 295 klubów;
- ponad 66 000 zawodników;
- 16 województw (100%);
- 371 powiatów (co stanowi 97% wszystkich powiatów w Polsce);
- 972 gmin (co stanowi 39% wszystkich gmin w Polsce).⁵

---

⁵ Źródło: <https://ssm.insp.waw.pl/inne/aktualnosci--dotyczace-systemu-> (dostęp: 17.01.2022)

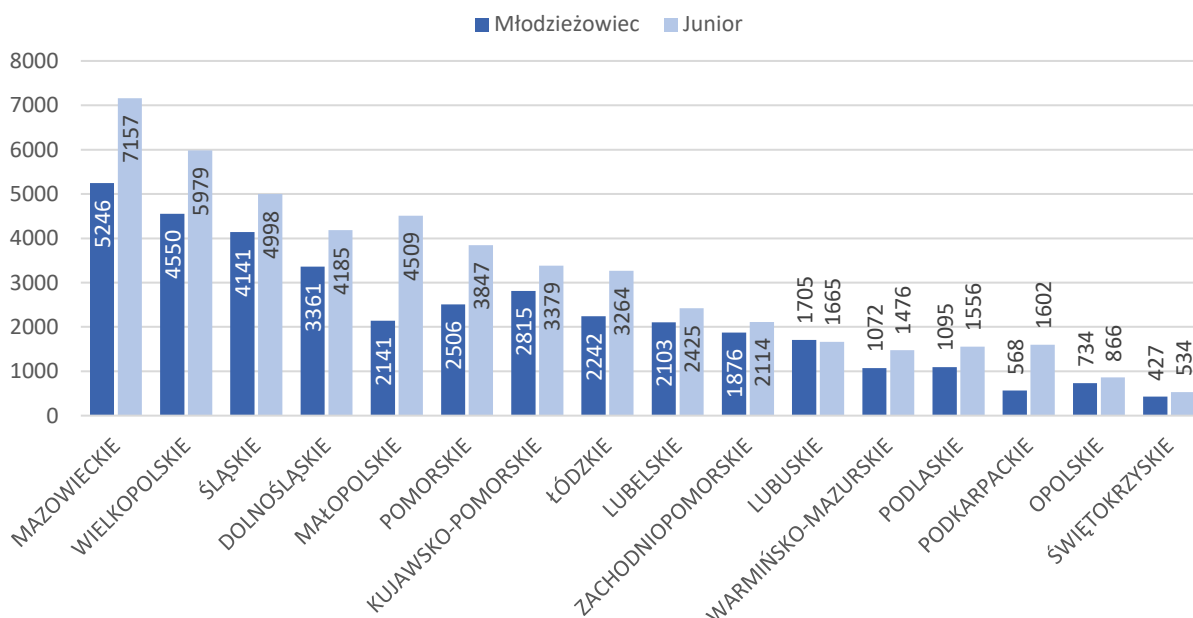
Rysunek 31 Ranking województw w Klasyfikacji Systemu Sportu Młodzieżowego, suma punktów, rok 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SSM (<https://ssm.insp.waw.pl/klasyfikacja-województw>)

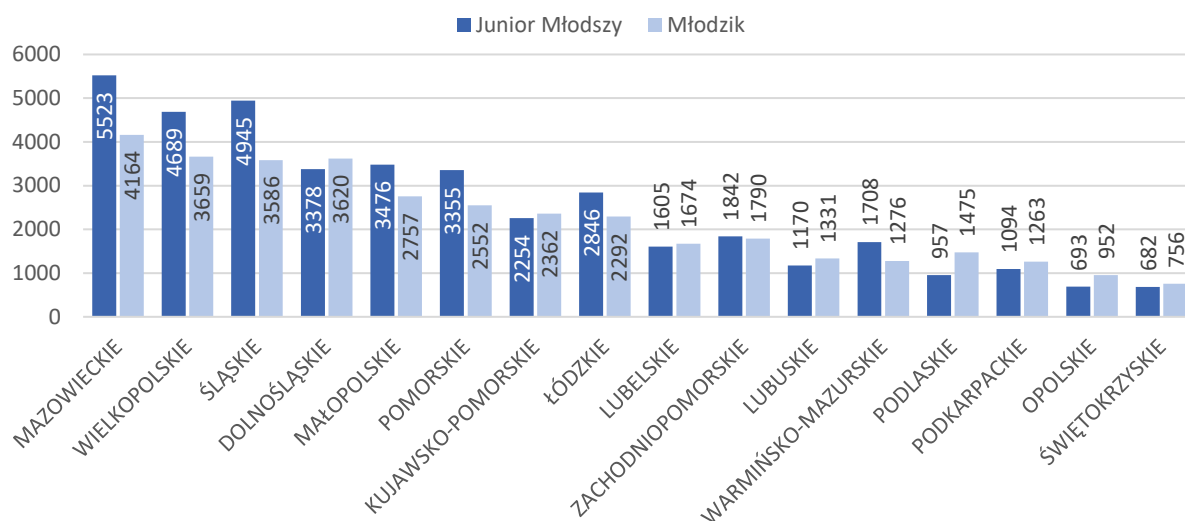
Pod względem ogólnej liczby punktów, Dolny Śląsk zajął w 2021 roku 4. miejsce w rankingu województw. Najlepsze wyniki osiągnięto w kategorii Młodzik – 3. miejsce, a relatywnie najłabsze w kategorii Młodszy Junior – 5. miejsce. Liczba punktów zdobyta w kategoriach Młodzieżowiec i Junior dają województwu dolnośląskiemu 4. miejsce w skali kraju.

Rysunek 32 Liczba punktów w kategoriach Młodzieżowiec i Junior, Klasyfikacja Systemu Sportu Młodzieżowego rok 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SSM (<https://ssm.insp.waw.pl/klasyfikacja-województw>)

Rysunek 33 Liczba punktów w kategoriach Młodszy Junior i Młodzik, Klasyfikacja Systemu Sportu Młodzieżowego rok 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SSM (<https://ssm.insp.waw.pl/klasyfikacja-województw>)

W 2021 roku w klasyfikacji znalazło się 353 kluby sportowe z terenu województwa dolnośląskiego. W ogólnej liczbie klubów w Polsce stanowią one 8,2%. Wśród dolnośląskich klubów 308 (87,3%) to kluby punktujące – aktywne, biorące udział w punktowanych wydarzeniach sportowych. Zdecydowanie największa liczba podmiotów jest zlokalizowana we Wrocławiu. Jest to zgodne z danymi pochodzącymi ze statystyki Banku Danych Lokalnych. Według klasyfikacji SSM najlepszym klubem w regionie jest WKS Śląsk Wrocław. Zajmuje on 4. pozycję w wśród wszystkich klubów w kraju uwzględnianych w rankingu. W pierwszej dziesiątce znalazł się jeszcze AZS-AWF Wrocław. Łącznie do pierwszej setki najlepszych klubów w Polsce, dostało się 7 podmiotów z Dolnego Śląska.

Tabela 7 Kluby sportowe w województwie dolnośląskim wg. danych Systemu Sportu Młodzieżowego, rok 2021

Powiat/Miasto na prawach powiatu		Liczba klubów ogółem	Liczba klubów punktujących	Procent punktujących
1	Wrocław	79	75	95%
2	świdnicki	23	17	74%
3	kłodzki	22	21	95%
4	dzierżoniowski	18	15	83%
5	lubiński	18	18	100%
6	Legnica	16	13	81%
7	Jelenia Góra	15	14	93%
8	oławski	15	13	87%
9	Wałbrzych	15	12	80%
10	karkonoski	14	13	93%
11	wrocławski	13	10	77%
12	zgorzelecki	13	9	69%
13	polkowicki	9	7	78%
14	głogowski	8	8	100%
15	oleśnicki	8	5	63%
16	legnicki	7	7	100%
17	bolesławiecki	6	5	83%
18	lubański	6	6	100%
19	milicki	6	5	83%
20	wałbrzyski	6	5	83%
21	jaworski	5	4	80%
22	trzebnicki	5	3	60%
23	wołowski	5	5	100%
24	ząbkowicki	5	4	80%
25	strzeliński	4	4	100%
26	lwówecki	3	2	67%
27	średzki	3	2	67%
28	złotoryjski	3	3	100%
29	górowski	2	2	100%
30	kamiennogórski	1	1	100%
województwo dolnośląskie ogółem		353	308	87%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SSM (<https://ssm.insp.waw.pl/klasyfikacja-klubow>)

Klasyfikacja Systemu Sportu Młodzieżowego pozwala na porównanie między sobą regionów Polski pod względem poszczególnych dyscyplin sportowych. W poniższej tabeli wyróżniono te, w których punktuje województwo dolnośląskie. Region wyróżnia się na tle pozostałych szczególnie pod względem osiągnięć w biathlonie, sportach saneczkowych, sportach wrotkarskich, karate WKF, koszykówce mężczyzn i akrobatyce sportowej. W tych sześciu dyscyplinach Dolny Śląsk plasuje się na pierwszym miejscu pod względem punktów zdobytych przez młodych zawodników. W biathlonie sportowcy z regionu zdobyli aż 41% punktów przyznanych łącznie w tej dyscyplinie. Poza sportami, w których region osiągnęło pierwsze miejsce warto wyróżnić jeszcze lekkoatletykę. Dolnośląscy młodzi

lekkoatleci zdobyli łącznie 1528,52 punktów – potwierdza to wniosek o dużej popularności (powszechności) tej dyscypliny w województwie.

Tabela 8 Pozycja Dolnego Śląska w Rankingu Systemu Sportu Młodzieżowego pod względem poszczególnych dyscyplin sportowych, rok 2021

Pozycja	Dyscyplina	Suma punktów dla Dolnego Śląska	Odsetek w sumie przyznanych punktów
1	Biathlon	964,24	41%
1	Sporty saneczkowe	495,50	38%
1	Sporty wrotkarskie	146,66	36%
1	Karate WKF	75,00	29%
1	Koszykówka mężczyzn	513,57	17%
1	Akrobatyka sportowa	400,17	16%
2	Pływanie synchroniczne	150,00	43%
2	Brydż sportowy	191,00	20%
2	Jeździectwo	155,50	17%
2	Sumo	311,66	16%
2	Orientacja sportowa	249,69	15%
2	Siatkówka plażowa kobiet	54,00	13%
2	Karate kyokushin	37,00	11%
2	Triathlon	106,50	10%
3	Wspinaczka sportowa	93,00	16%
3	Taekwon-Do ITF	535,00	15%
3	Strzelectwo sportowe	560,25	12%
3	Piłka ręczna kobiet	233,30	10%
3	Łucznictwo	200,33	10%
3	Tenis stołowy	365,00	9%
3	Łyżwiarstwo szybkie - tor długi	154,33	9%
3	Lekkoatletyka	1528,52	8%
3	Kajakarstwo slalomowe	43,00	5%
4	Baseball	95,00	16%
4	Judo mężczyzn	302,95	12%
4	Gimnastyka artystyczna	125,50	12%
4	Tenis	262,50	11%
4	Piłka nożna mężczyzn	375,38	11%
4	Badminton	177,00	11%
4	Kolarstwo	637,78	11%
4	Judo kobiet	179,00	11%
4	Szachy	242,50	10%
4	Siatkówka plażowa mężczyzn	47,00	9%
4	Snowboard	59,00	6%
4	Narciarstwo alpejskie	66,00	6%
5	Hokej na trawie kobiet	70,50	12%
5	Zapasy wolne	324,00	12%
5	Szermierka	390,84	8%
5	Futsal kobiet	63,50	6%
5	Wioślarstwo	194,64	6%
6	Piłka ręczna plażowa mężczyzn	81,00	9%
6	Podnoszenie ciężarów	345,50	9%
6	Piłka siatkowa mężczyzn	213,80	8%
6	Pływanie	680,75	8%
6	Piłka ręczna mężczyzn	197,78	8%

Pozycja	Dyscyplina	Suma punktów dla Dolnego Śląska	Odsetek w sumie przyznanych punktów
6	Piłka siatkowa kobiet	191,91	8%
6	Zapasy kobiet	187,00	7%
6	Golf	23,00	5%
6	Narciarstwo klasyczne	66,50	3%
7	Kajak polo	71,00	8%
7	Koszykówka kobiet	182,12	6%
7	Boks	259,00	5%
7	Taekwondo olimpijskie	169,00	4%
8	Zapasy klasyczne	191,50	7%
8	Bilard	16,00	4%
8	Gimnastyka sportowa	73,00	3%
8	Łyżwiarstwo szybkie - tor krótki	9,33	1%
10	Piłka ręczna plażowa kobiet	48,00	5%
10	Piłka nożna kobiet	113,61	5%
10	Kickboxing	115,00	5%
11	Futsal mężczyzn	21,00	2%
11	Żeglarstwo	25,00	1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SSM (<https://ssm.insp.waw.pl/klasyfikacja-województw>)

Najważniejsze osiągnięcia sportowców i klubów sportowych z Dolnego Śląska

Zawodnicy i kluby z Województwa Dolnośląskiego odnoszą znaczące sukcesy na poziomie krajowym i międzynarodowym. Ostatnie lata to sukcesy m.in. w żużlu, piłce ręcznej, lekkoatletyce, pływaniu czy sportach walki.

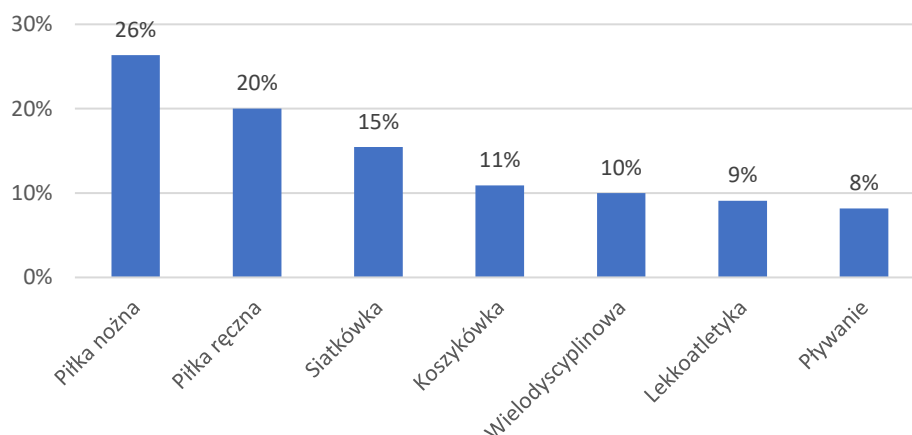
Dolnośląscy sportowcy zdobywali medale na najważniejszych zawodach międzynarodowych – mistrzostwach Europy, świata, pucharach świata w różnych kategoriach wiekowych oraz na igrzyskach olimpijskich i paraolimpijskich. Wielokrotnie powoływani byli do kadr narodowych w swoich dyscyplinach sportu. Należy odnotować, że dotyczyło to zarówno sportu osób z niepełnosprawnościami, sportu głuchych, kadr narodowych w portach zespołowych i indywidualnych (w sportach olimpijskich i nieolimpijskich).

Kształcenie sportowe

Przedmiotem badania ankietowego z przedstawicielami gmin była działalność klas sportowych w lokalnych szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Uzyskane wyniki wskazują, że klasy o profilu sportowym funkcjonują na terenie 18% gmin (trzykrotnie częściej w szkołach podstawowych niż w ponadpodstawowych). W ankietowanych gminach działa 93 takie oddziały klasowe w szkołach podstawowych (klasy IV – VIII) oraz 17 w szkołach ponadpodstawowych. Zdecydowana większość z nich to klasy trenujące sporty zespołowe – piłkę nożną (26%), piłkę ręczną (20%), siatkówkę (15%) i koszykówkę (11%). Profil 10% sportowych oddziałów klasowych określono jako *wielodyscyplinowy*. Uczęszczający do nich uczniowie trenują różne dyscypliny - głównie sporty zimowe (biathlon,

narciarstwo, saneczkarstwo) oraz dyscypliny lekkoatletyczne. Lekka atletyka została wyróżniona także jako osobny profil klas sportowych (9% wskazań). Ostatnim typem, który znalazł się w odpowiedziach respondentów ankiety są klasy pływackie. Stanowią one 8% oddziałów klas sportowych w regionie.

Rysunek 34. Profile klas sportowych działających w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych na terenie Dolnego Śląska, rok 2021

Źródło: ankieta CAWI

Wyjątkowymi w skali regionu są Szkoły Mistrzostwa Sportowego. Są to dwie placówki będące jednostkami oświatowymi Samorządu Województwa Dolnośląskiego: Dolnośląski Zespół Szkół Medyczno-Sportowych oraz Dolnośląski Zespół Szkół w Karpaczu. Uczniowie mogą rozwijać swoje umiejętności sportowe w następujących dyscyplinach:

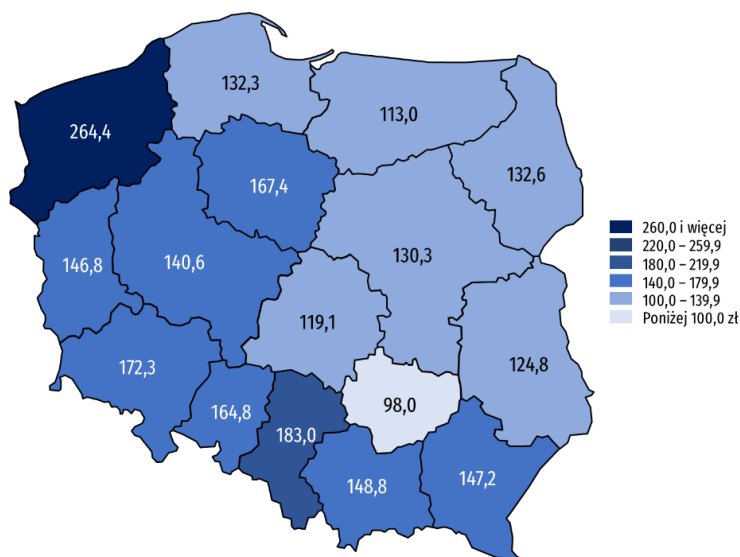
- Triathlon;
- Kolarstwo;
- Saneczkarstwo lodowe;
- Narciarstwo biegowe;
- Piłka ręczna dziewcząt;
- Koszykówka chłopców.

Szkoły Mistrzostwa Sportowego są jednostkami umożliwiającymi prowadzenie szkolenia sportowego przy jednoczesnym zachowaniu obowiązku szkolnego. Stanowią one ważne ogniwo w rozwoju karier sportowych utalentowanej młodzieży. Wychowankami dolnośląskich SMS są medaliści największych sportowych imprez międzynarodowych, w tym uczestnicy igrzysk olimpijskich w kolarstwie, saneczkarstwie i biathlonie.

Wydatki na sport z budżetu JST

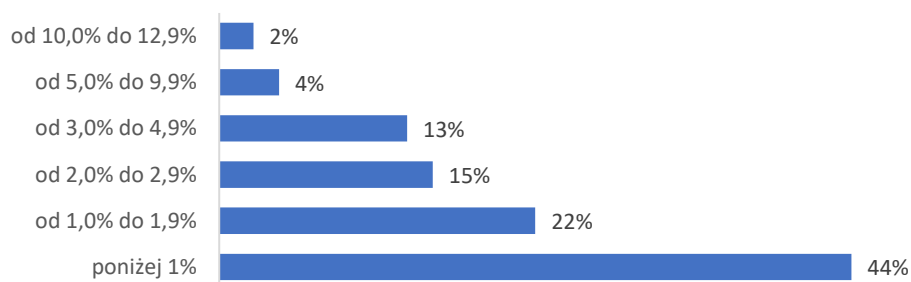
W roku 2020 gminy województwa dolnośląskiego wydały na kulturę fizyczną (Dział 926 wg klasyfikacji Ministerstwa Finansów) w sumie 456 395 634 zł (średnio na 1 gminę 2 700 566 zł). Wydatki bieżące wyniosły 244 438 327 (średnio na 1 gminę 1 446 381 zł). Wydatki majątkowe inwestycyjne osiągnęły łączną wartość 111 423 586 zł (średnio na 1 gminę 773 705 zł) i stanowiły około jedną czwartą ogółu wydatków z budżetu gmin w Dziale 926 – Kultura fizyczna. Budżety powiatów zasiliły działania na rzecz rozwoju kultury fizycznej kwotą o łącznej wartości 2 602 970,59 zł. Natomiast wydatki w Dziale 926 z budżetu województwa dolnośląskiego wyniosły 39 091 209,84 zł. Łączna kwota wydatków na kulturę fizyczną w regionie wyniosła w 2020 roku 498 089 814,15 zł. Wartość w przeliczeniu na jednego mieszkańca jest równa 172,27 zł. To o 15% więcej niż średnia dla Polski.

Rysunek 35. Wydatki z budżetów województw, powiatów i gmin łącznie per capita poniesione na rozwój kultury fizycznej, rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

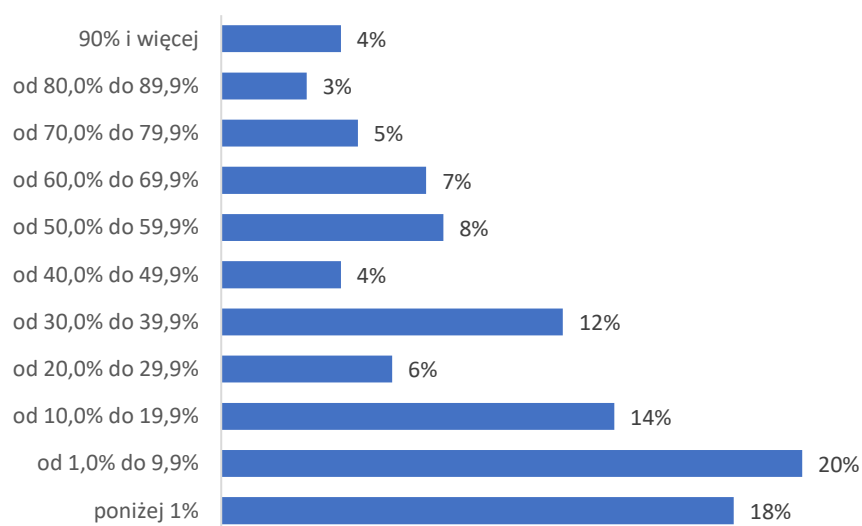
Rysunek 36. Udział wydatków w Dziale 926 - Kultura fizyczna w ogóle wydatków z budżetów gminnych, gminy województwa dolnośląskiego, rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Niemal dwie trzecie gmin (66%) wydały na rozwój kultury fizycznej mniej niż 2% całego swojego budżetu. Relatywnie największe wydatki poczyniły gminy: Brzeg Dolny (12,8% budżetu), Szklarska Poręba (12,5% budżetu), miasto Nowa Ruda (10,5% budżetu) oraz Kamieniec Ząbkowicki (10,7% budżetu).

Rysunek 37. Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w ogóle wydatków gmin w Dziale 926 - Kultura fizyczna, gminy województwa dolnośląskiego, rok 2020

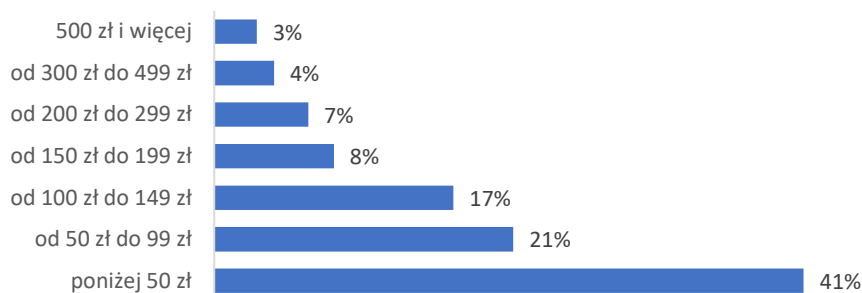
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W około połowie gmin wydatki majątkowe inwestycyjne wynoszą mniej niż 20% ogółu wydatków na kulturę fizyczną. Próg 70% przekroczyło łącznie 20 gmin (12%). Stosunkowo największe wydatki inwestycyjne zrealizowały następujące jednostki samorządowe:

- gmina wiejska Kamieniec Ząbkowicki - 95,8% wydatków w Dziale 926, 4 620 872,72 zł;
- gmina wiejska Czernica – 93,9% wydatków w Dziale 926, 6 444 851,12 zł;
- gmina miejsko-wiejska Prochowice – 93,9% wydatków w Dziale 926, 252 486,52 zł;
- gmina wiejska Kotla – 92,6% wydatków w Dziale 926, 202 836,68 zł;
- gmina miejsko-wiejska Węgliniec – 91,6% wydatków w Dziale 926, 2 762 162,57 zł;
- gmina miejsko-wiejska Lwówek Śląski - 90,4% wydatków w Dziale 926, 3 225 743,42 zł.

Wydatki z budżetów gmin w Dziale 926 – Kultura fizyczna mają bardzo szeroką rozpiętość wartości per capita. W ponad 60% jednostek nie przekraczają one kwoty stu złotych. W roku 2020 zdecydowanie najwięcej na kulturę fizyczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca wydatkowały gminy: miasto Szczawno Zdrój (953,20 zł), Brzeg Dolny (772,13 zł), Polkowice (644,13 zł), Kamieniec Ząbkowicki (602,45 zł) oraz miasto Nowa Ruda (525,14 zł).

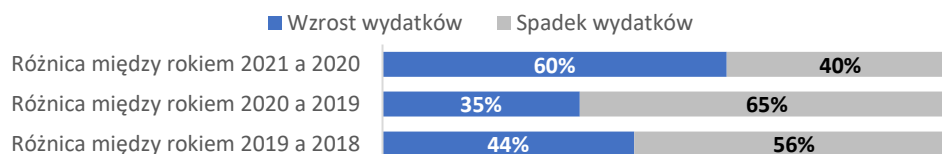
Rysunek 38. Wydatki w Dziale 926 - Kultura fizyczna w przeliczeniu na 1 mieszkańca, gminy województwa dolnośląskiego, rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W kolejnych latach 2018 – 2020 finansowanie sportu w dolnośląskich gminach osiągało coraz niższe wartości. Między rokiem 2018 a 2019 spadek wydatków w Dziale 926 nastąpił w budżetach 56% gmin. W roku 2020 aż 65% gmin przeznaczyło na sport niższe środki niż w roku poprzednim. Sytuacja taka ma kilka źródeł. W roku 2020 samorządy musiały zmierzyć się z pandemią COVID-19. Wpłynęło to zarówno na mniejsze wpływy z podatków, jak i wywołało konieczność weryfikacji planów budżetowych. Przewiduje się, że rok 2021 może stanowić odwrót od tego trendu. Zgodnie z planami budżetowymi dolnośląskich gmin, wydatki na kulturę fizyczną w ponad połowie jednostek będą wyższe niż w roku 2020.

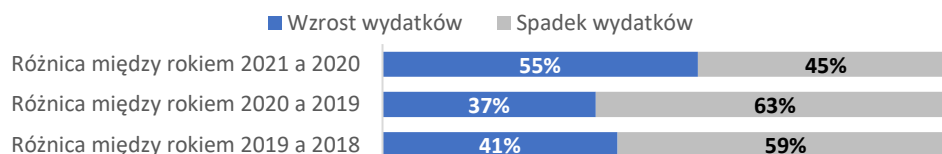
Rysunek 39. Dynamika wysokości wydatków dolnośląskich gmin w Dziale 926 - Kultura fizyczna, lata 2018 - 2021

* podana kwota za rok 2021 dotyczy planowanych wydatków gmin w Dziale 926, kwota wydatków faktycznie poniesionych nie była znana w momencie opracowywania niniejszej analizy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz uchwał budżetowych gmin

Rysunek 40. Dynamika wysokości wydatków majątkowych inwestycyjnych dolnośląskich gmin w Dziale 926 - Kultura fizyczna, lata 2018 - 2021

* podana kwota za rok 2021 dotyczy planowanych wydatków gmin w Dziale 926, kwota wydatków faktycznie poniesionych nie była znana w momencie opracowywania niniejszej analizy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz uchwał budżetowych gmin

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi podsumowanie spojrzenia diagnostycznego na rozwój sportu na Dolnym Śląsku. Analiza opiera się na klasycznym podejściu, tj. mocne i słabe strony stanowią cechy i czynniki wewnętrzne, na które zarządzający sportem na Dolnym Śląsku mają wpływ. Szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne.

- Mocne strony, to uwarunkowania wewnętrzne (endogeniczne), czyli elementy rzeczywistości mających pozytywny charakter z punktu widzenia przyszłego rozwoju sportu (na które zarządzający mają bezpośredni wpływ),
- Słabe strony to uwarunkowania wewnętrzne o negatywnym charakterze,
- Szanse to uwarunkowania zewnętrzne (egzogeniczne) o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza zakresem kompetencji władz publicznych zajmujących się rozwojem sportu i rekreacji lub organizacji sportowych (np. zagadnienia dot. demografii, ekonomii),
- Zagrożenia to uwarunkowania zewnętrzne mające negatywny wpływ na rozwój sportu, leżące poza zakresem kompetencji władz publicznych zajmujących się rozwojem sportu i rekreacji lub organizacji sportowych.

Tabela 9. Analiza SWOT czynników rozwoju sportu na Dolnym Śląsku

Czynniki wewnętrzne rozwoju sportu na Dolnym Śląsku	
Mocne strony	Słabe strony
1. Bogate i wieloletnie tradycje organizacji sportowych Dolnego Śląska. 2. Duża różnorodność oferty sportowej na Dolnym Śląsku realizowana za pośrednictwem klubów sportowych. 3. Bogata oferta w zakresie uprawianych dyscyplin sportowych w regionie. 4. Stabilna sytuacja klubów sportowych, widoczna m. in. we wzroście liczby	1. W żadnej dyscyplinie sportu i wymiarze kultury fizycznej i sportu Dolny Śląsk nie jest niekwestionowanym liderem w Polsce. 2. Odbiegający od standardów europejskich poziom sportu profesjonalnego, w tym wiodących i najbardziej popularnych dyscyplin, np. sportów zimowych, zespołowych, przekładający się na umiarkowane lub niskie zainteresowanie

trenerów w klubach sportowych oraz wzroście liczby członków klubów sportowych i osób ćwiczących. 5. Wykwalifikowana kadra instruktorsko-trenerska (mająca osiągnięcia w wychowaniu członków kadry narodowej i medalistów mistrzostw Polski, Europy i Świata). 6. Zaangażowanie szkoleniowców trenujących w regionie – pasjonaci. 7. Poprawiony stan infrastruktury sportowej dzięki szeregu inwestycji realizowanych przez samorządy lokalne oraz samorząd województwa. 8. Stabilność finansowania sportu ze środków publicznych, w tym stabilność wspierania klubów sportowych przez samorządy lokalne. 9. Determinacja publicznych władz samorządowych we wspieraniu rozwoju sportu związana m. in. z postrzeganiem sportu jako istotnego elementu życia społecznego. 10. Istniejące struktury organizacyjne oraz społeczne wsparcia i rozwoju sportu i rekreacji (związki, kluby sportowe, stowarzyszenia). 11. Duża ilość wykorzystywanych terenów korzystnie ukształtowanych w aspekcie uprawiania sportu (np. zbiorników wodnych, terenów górskich). 12. Rozwój specjalistycznego kształcenia sportowego na poziomie szkół podstawowych i średnich – oferującego pełen cykl kształcenia szkolnego oraz sportowego.	uczestnictwem w wydarzeniach sportowych kibiców. 3. Słabe umiejętności organizacji sportowych i osób zarządzających obiektami sportowymi w pozyskiwaniu środków finansowych, tak publicznych jak i prywatnych. 4. Brak odpowiednich umiejętności zarządzania rozwojem klubów sportowych i przedsięwzięć sportowych w perspektywie strategicznej, mało wykwalifikowanych coachów i menedżerów. 5. Niedostateczna ilość i jakość wybranej infrastruktury sportu, niedostatecznie rozwinięta infrastruktura rekreacji, w tym tras rowerowych, pieszych, infrastruktury towarzyszącej, np. parkingi. 6. Zbyt mała liczba obiektów sportowych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. 7. Duże zróżnicowanie terytorialne w dostępności oferty sportowej na Dolnym Śląsku widoczne w liczbie klubów sportowych, liczbie trenerów i instruktorów, uzależnione od dostępności kadr i zasobów finansowych samorządów lokalnych. 8. Rosnące obciążenie infrastruktury sportowej w szczególności obiektów zamkniętych (hale sportowe, baseny, etc.) związane z rosnącym zainteresowaniem udziałem w aktywności fizycznej oraz nieefektywny system zarządzania infrastrukturą sportu i rekreacji. 9. Brak stabilności finansów organizacji sportowych – problemy finansowania sportu, m. in. niedostatek finansowania

13. Rozwój bazy turystycznej, w tym w szczególności noclegowej i gastronomicznej. 14. Kreowanie nowych przestrzeni rekreacyjno-sportowych.	przez sponsorów prywatnych wiodących dyscyplin sportu, pomimo korzystnej sytuacji gospodarczej na terenie Dolnego Śląska. 10. Ograniczone motywacje do działania osób funkcjonujących w sporcie bez wynagrodzenia (społecznie lub wolontariacko). 11. Niewielka liczba wysokiej jakości obiektów całorocznych i sezonowych. 12. Zbyt słaba promocja aktywności sportowej jako ważnego elementu życia społecznego. 13. Brak platformy wymiany informacji, na które zamieszczano by informacje nt. postępów w projekcie X czy Y.
Czynniki zewnętrzne rozwoju sportu na Dolnym Śląsku	
Szanse	Zagrożenia
1. Zwiększające się zainteresowanie sektora prywatnego i publicznego inwestowaniem w kulturę fizyczną i sport. 2. Możliwości pozyskiwania publicznych środków finansowych z funduszy rządowych oraz Unii Europejskiej. 3. Wzrost zamożności społeczeństwa. 4. Wzrost popularności aktywnego, uprawiania sportu w społeczeństwie. 5. Rosnące zainteresowanie aktywnym spędzaniem wolnego czasu w formie sportu lub rekreacji, w tym także wśród osób w wieku senioralnym. 6. Wzrost zainteresowania mediów sportem.	1. Zróżnicowanie województwa pod względem ekonomiczno-społecznym. 2. Niepewna sytuacja gospodarcza kraju i regionu, ograniczająca skłonność do inwestowania w „zdrowy tryb życia” oraz w sport. 3. Partykularyzm instytucji różnego szczebla. 4. Niskie płace kadr sportowych. 5. „Drenaż” środowiska utalentowanych sportowców i w rezultacie ich migracja poza województwo, ucieczka osób kształcących się na dalszym poziomie nauczania do regionów oferujących im rozwijanie karier. 6. Słabe zainteresowanie sponsoringiem sportu jako formą reklamy w regionie.

7. Dogodna lokalizacja umożliwiająca organizację turniejów i imprez na szczeblu krajowym i międzynarodowym. 8. Zmiana postrzegania sportu jako czynnika budującego relacje społeczne.	7. Złe nawyki dzieci i młodzieży w zakresie spędzania czasu wolnego, wśród których dominuje spędzanie czasu przed komputerem lub ze smartfonem. 8. Pandemia COVID 19 – ograniczająca aktywność fizyczną, działalność klubów sportowych. 9. Niskie zainteresowanie niektórymi dyscyplinami, w tym mniej popularnymi, uzależnione m. in. od sukcesów sportowych i medialności dyscypliny. 10. Deficyt kadr zajmujących się sportem, związany m. in. ze strukturą wiekową, brakiem następców. 11. Silna presja na osiągnięcie wyników sportowych w kształceniu dzieci i młodzieży.

Źródło: opracowanie własne

4. Wyzwania rozwoju sportu w województwie dolnośląskim

Ostatnim etapem podsumowania diagnostycznego jest sformułowanie wyzwań rozwoju sportu na Dolnym Śląsku w perspektywie strategicznej. Poniżej przedstawiono najważniejsze czynniki, determinujące rozwój sportu w regionie.

- **Dolny Śląsk jest regionem o ugruntowanej pozycji sportu w skali kraju oraz w poszczególnych częściach regionu:**
  - Dolny Śląsk posiada bogate i wieloletnie tradycje sportowe, bazujące na organizacjach sportowych, które są mocne zakorzenione w społecznej świadomości,
  - Oferta sportowa realizowana za pośrednictwem klubów sportowych jest różnorodna, pozwala na wybór różnych dyscyplin sportowych,
  - Działające w regionie kluby sportowe posiadają ugruntowaną pozycję, jednocześnie działają w niestabilnej sytuacji społeczno-demograficznej i ekonomicznej,
  - Rozwojowi sportu sprzyjają uwarunkowania naturalne, w tym ukształtowanie terenu, przestrzenie o walorach przyrodniczych (np. góry), które determinują również rozwój szeroko rozumianej powszechności rekreacji i aktywnego wypoczynku.
- **Organizacje sportowe posiadają istotne zasoby i atuty, które decydują o pozycji wybranych dyscyplin sportowych:**
  - Kluczowe zasoby dla rozwoju sportu związane są kadrą instruktorsko-trenerską a także zaangażowaniem szkoleniowców trenujących w regionie, są to osoby, które charakteryzuje wysoki poziom zaangażowania i determinacji,
  - Region charakteryzuje się coraz lepszą bazą sportową, w której rozwój angażują się różni interesariusze, w tym również samorządy lokalne, traktujące rozwój sportu priorytetowo,
  - Atutem jest stabilność źródeł finansowania ze środków samorządowych, co należy powiązać m. in. z poprawiającą się sytuacją budżetową wybranych samorządów. Stałe wsparcie finansowe pozwala organizacjom sportowym na budowanie swoich strategii działania, choć należy podkreślić, iż nie rozwiązuje wszystkich problemów organizacyjnych i finansowych.
- **Region posiada atuty i predyspozycje do wzmocnienia pozycji i powszechności sportu:**
  - W regionie widoczny jest rozwój specjalistycznego kształcenia sportowego na poziomie szkół podstawowych i średnich – oferującego pełen cykl kształcenia szkolnego oraz sportowego. Jednocześnie widoczny jest „drenaż” środowiska

utalentowanych sportowców i w rezultacie ich migracji poza województwo do regionów oferujących im rozwijanie kariery na etapie studiów wyższych bez zakłócania ciągłości treningu sportowego.

- W żadnej dyscyplinie sportu i wymiarze kultury fizycznej i sportu Dolny Śląsk nie jest niekwestionowanym liderem w Polsce, pomimo predyspozycji związanych z tradycjami oraz uwarunkowaniami naturalnymi.
  - Poziom sportu profesjonalnego wybranych dyscyplin, w tym tych wiodących oraz najbardziej popularnych, takich jak sporty zespołowe, zimowe, ciągle jest wyraźnie słabszy w porównaniu ze standardami europejskimi.
  - Potencjał do rozwoju sportu związany jest ze wzmocnieniem profesjonalizmu zarządzania organizacjami pozarządowymi, w tym również priorytetowym podejściem do rozwoju kadr sportu.
  - Region posiada dogodną lokalizację umożliwiającą organizację turniejów i imprez na szczeblu krajowym i międzynarodowym.
- **W modelu rozwoju sportu na Dolnym Śląsku należy sposób uwzględniać zmieniające się zjawiska społeczno-gospodarcze:**
    - Poprawiająca się sytuacja ekonomiczna mieszkańców, widoczna w niskich wskaźnikach bezrobocia oraz rosnących wynagrodzeniach stanowić może dalszy impuls dla kształtowania popytu na ofertę sportu i rekreacji w regionie. Dotyczy to zarówno oferty kształtowanej lokalnie, jak też w odniesieniu do oferty kreowanej z pozycji regionu (marka).
    - Niekorzystne prognozy demograficzne mogą kształtować popyt na ofertę sportową oraz wpływać na sposób funkcjonowania organizacji sportowych. Na zjawiska demograficzne należy spojrzeć wielowymiarowo (np. kadry sportu). Region charakteryzuje się wewnętrznym zróżnicowaniem zjawisk demograficznych.
    - Dla przyszłości rozwoju sportu szczególnie ważne będzie zapewnienie ciągłości i dostępności kadr trenerskich i osób zajmujących się zarządzaniem. Dotyczy to w szczególności niedużych organizacji sportowych oraz wybranych dyscyplin sportowych.
    - Zmieniające się trendy spędzania wolnego czasu i silna rozwój nowych technologii będą stanowić konkurencję w powszechności udziału w sporcie i aktywnego spędzania wolnego czasu.
  - **Model rozwoju sportu na Dolnym Śląsku powinien opierać się na rozwiązaniach promujących powszechność:**

- Konieczne jest kontynuowanie procesów modernizacji i rozwoju infrastruktury sportowej, w tym również z uwzględnianiem standardów dostępności.
- Konieczne jest kontynuowanie współpracy i kompleksowego podejścia do rozwijania powszechności sportu od najmłodszego wieku, przy zaangażowaniu szkół, klubów sportowych, organizacji społecznych i samorządów lokalnych.
- Na filarze powszechności sportu należy budować sukcesy sportowe, będące z jednej strony miernikiem sukcesu polityki rozwoju sportu w regionie, a z drugiej strony czynnikiem wspierającym (promującym) powszechność sportu.
- Należy wzmocnić wizerunek i markę regionu opartą na sporcie. Marka budować będzie wizerunek regionu otwartego i aktywnego.

Wyzwania rozwoju sportu na Dolnym Śląsku

Wyzwanie 1. Zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców i zwiększanie zasięgu oferty sportowej w społeczności regionu w celu promowania zdrowego stylu życia.

Wyzwanie 2. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego oraz kadrowego na Dolnym Śląsku umożliwiające efektywniejsze zarządzanie sportem.

Wyzwanie 3. Intensyfikacja działań edukacyjnych, promujących i wspierających inicjatywy oraz programy rozwijające zainteresowanie sportem wśród dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych, dorosłych, seniorów, w szczególności we współpracy z klubami sportowymi i szkołami, samorządami, organizacjami społecznymi.

Wyzwanie 4. Rozwinięcie oraz zwiększenie dostępności do infrastruktury i przestrzeni umożliwiających podnoszenie aktywności fizycznej – kreującej Dolny Śląsk jako obszar przyjazny dla aktywności fizycznej oraz dla sportu profesjonalnego.

Wyzwanie 5. Wzmocnienie pozycji sportu jako istotnego czynnika budowy marki Dolnośląskie.

5. Wizja, cele strategiczne, priorytety i kierunki działań

Wizja jest swoistą projekcją przyszłości, tj. wyobrażeniem stanu docelowego. W Programie Rozwoju Sportu Województwa Dolnośląskiego na lata 2022-2030 wizja jest wyobrażeniem „sportu” w regionie w perspektywie 2030 roku. Wizja determinuje działania, jakie należy podejmować, aby ją urealnić.

Istotne w kreowanie wizji sportu było zachowanie spójności z wizją rozwoju regionu Dolnego Śląska, określoną w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030:

W 2030 roku Dolny Śląsk jest:

- **regionem równomiernego rozwoju – regionem bez istotnych społecznych i gospodarczych dysproporcji, regionem wewnętrznie spójnym, regionem wyrównanych rozwojowych szans,**
- **regionem przyjaznym dla mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów i kuracjuszy, atrakcyjnym miejscem do życia, pracy, nauki i rekreacji,**
- **regionem nowoczesnym z kreatywną i innowacyjną regionalną społecznością oraz rozwiniętą sferą naukową i badawczo-rozwojową,**
- **regionem konkurencyjnym w scenerii krajowej i europejskiej z Wrocławiem jako silną metropolią oraz ośrodkami regionalnymi o znaczących przewagach konkurencyjnych.**

W kontekście rozwoju sportu oznacza to, że:

- **Dolny Śląsk to region przyjazny dla sportu i rekreacji, kojarzony z sukcesami sportowymi i szeroką ofertą rekreacyjną, wspierający aktywność fizyczną mieszkańców, wpływającą na zdrowy styl życia.**
- **Sport bazuje na dobrej współpracy stowarzyszeń i sportowych, instytucji publicznych oraz wsparciu podmiotów prywatnych. Jest ważnym elementem tworzenia pozytywnego wizerunku Dolnego Śląska.**

Powyższa wizja wskazuje na rozwinięcie „przyjazności regionu” o sport i rekreację, które będą ważną składową jakości życia. Aby sport stał się wymiarem, który będzie rozwijał się w regionie w sposób

równomierny i zrównoważony, konieczne jest wyzwolenie energii współpracy stowarzyszeń sportowych, instytucji publicznych oraz podmiotów prywatnych. Nowoczesność i konkurencyjność rozwoju regionu wyraża się w wizerunku sportu na Dolnym Śląsku. **Wizja opiera się zasadniczo na trzech filarach: powszechności sportu, profesjonalizmie w zarządzaniu i jego znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu (marka).**

W Programie Rozwoju Sportu Województwa Dolnośląskiego na lata 2022-2030 zdefiniowano misję, czyli cel nadrzędny. W misji przedstawiono sposób działania, który ma zapewnić sukces w realizacji założeń programu. **Misję oparto na filarze powszechności sportu, opierającym się na związku emocjonalnym z regionem oraz znaczeniu dla rozwoju społecznego.** Sport na Dolnym Śląsku – mając na uwadze aspiracje rozwojowe regionu – oraz jego zdolności do kreowania rozwoju i jakości życia – będzie jednym z kluczowych elementów marki i wizerunku. Sukcesy sportowe będą miarą sukcesu polityki rozwoju regionu. Misja zawiera również system wartości, który będzie stosowany przy realizacji działań rozwojowych w sferze sportu. Szczególnie ważną kwestią jest współpraca i komplementarne postrzeganie rozwoju sportu, w tym współzależności.

Misja determinuje sposób działania Województwa Dolnośląskiego, a właściwie wskazuje jego rolę w procesie rozwoju sportu w regionie. Jest to rola przede wszystkim stymulująca, moderująca i integrująca procesy rozwoju sportu.

- **Misją Województwa Dolnośląskiego jest stymulowanie procesów integrujących społeczność Dolnego Śląska i pogłębianie poczucia identyfikacji z regionem, promowanie Dolnego Śląska jako regionu gościnnego i otwartego, kreowanie Dolnego Śląska jako wyjątkowego miejsca realizacji karier sportowych, kreowanie potrzeby aktywności sportowej jako prozdrowotnego stylu życia.**
- **Rozwój sportu realizowany jest w oparciu o innowacyjność, współpracę ponadlokalną, komplementarność finansowania, efektywność zarządzania, efektywność społeczno-gospodarczą, trwałość, kompletność i komplementarność wielu poziomów funkcjonowania sportu.**

Wizja i misja w istotny sposób determinują sposób działania na rzecz rozwoju sportu. Trzema filarami, na których zbudowana została wizja, tj. powszechność, profesjonalizm oraz wizerunek (marka) odpowiadają celom strategicznym i priorytetom rozwoju sportu na Dolnym Śląsku.

Rysunek 41. Wizja, misja cele i priorytety Programu rozwoju sportu

Wizja sportu na Dolnym Śląsku w 2030 roku

Dolny Śląsk to region przyjazny dla sportu i rekreacji, kojarzony z sukcesami sportowymi i szeroką ofertą rekreacyjną, wspierający aktywność fizyczną mieszkańców, wpływającą na zdrowy styl życia.

Sport bazuje na dobrej współpracy stowarzyszeń sportowych, instytucji publicznych oraz wsparciu podmiotów prywatnych. Jest ważnym elementem tworzenia pozytywnego wizerunku Dolnego Śląska.

Misja:

Misją Województwa Dolnośląskiego jest stymulowanie procesów integrujących społeczność Dolnego Śląska i pogłębianie poczucia identyfikacji z regionem, promowanie Dolnego Śląska jako regionu gościnnego i otwartego, kreowanie Dolnego Śląska jako wyjątkowego miejsca realizacji karier sportowych, kreowanie potrzeby aktywności sportowej jako prozdrowotnego stylu życia.

Cel 1. Infrastruktura i przestrzeń dla sportu – w oparciu o innowacje, powszechność, zrównoważony rozwój

Priorytet 1.1. Rozwój infrastruktury sportowej i obiektów szkolenia sportowego kluczowych dyscyplin Dolnego Śląska

Priorytet 1.2. Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i obiektów szkolenia sportowego wspierających powszechną aktywność fizyczną mieszkańców

Cel 2. Profesjonalne instytucje i kadry sportu

Priorytet 2.1 Wzmocnienie ekonomicznych i marketingowych aspektów sportu

Priorytet 2.2. Rozwój sportu profesjonalnego

Cel 3. Sport dolnośląską marką

Priorytet 3.1. Popularyzacja i rozwój sportu powszechnego i rekreacyjnego

Priorytet 3.2. Promowanie społecznych aspektów sportu (profilaktyka, zdrowie, medycyna sportu, rehabilitacja)

Priorytet 3.3. Promocja regionu poprzez sport

Program rozwoju sportu zbudowano w oparciu o hierarchiczną strukturę. Poszczególnym celom przypisano priorytety, a tym z kolei kierunki działań. Strukturę działań oparto na danych diagnostycznych, które poddano dyskusji w trakcie spotkań warsztatowych przedstawicielami dolnośląskiego sportu. W opracowaniu kierunków działań wykorzystano również dane przekazane w formie ankiet przez przedstawicieli dolnośląskich klubów.

Cel 1. Infrastruktura i przestrzeń dla sportu – w oparciu o innowacje, powszechność, zrównoważony rozwój

Priorytet 1.1. Rozwój infrastruktury sportowej i obiektów szkolenia sportowego kluczowych dyscyplin Dolnego Śląska

Rozwój infrastruktury oraz kształtowanie przestrzeni nadal będą jednym z kluczowych zadań samorządów różnego szczebla w rozwoju sportu i aktywności fizycznej. Warto podkreślić, iż Polska oraz region (Dolny Śląsk) nadal odstają od poziomu rozwoju sportu profesjonalnego w porównaniu ze standardami europejskimi, w szczególności w poziomie sportów zespołowych oraz tych najbardziej popularnych, co jest wypadkową wielu czynników. Jednym z nich jest deficyt nowoczesnej infrastruktury, pomimo zrealizowanych w ostatnich latach inwestycji sportowych. Dolny Śląsk nie jest regionem, który szczególnie się wyróżnia pod względem poziomu sportowego określonych wybranych dyscyplin sportu w kraju. Budowanie specjalizacji sportowych wymaga inwestycji w specjalistyczne obiekty sportowe. Do deficytów rozwoju infrastruktury wciąż należy zaliczyć infrastrukturę służącą do uprawiania sportu powszechnego i rekreacyjnego, np. infrastrukturę dróg i ścieżek rowerowych z infrastrukturą towarzyszącą. Zbyt mała jest liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Województwo Dolnośląskie dążyć będzie do zwiększania dostępności i poprawy jakości infrastruktury dla sportu i rekreacji, w tym wdrażać takie rozwiązania, które pozwolą podnosić poziom szkoleniowy w sporcie profesjonalnym, zwiększyć zainteresowanie społeczne sportem oraz liczbę kibiców na imprezach sportowych. Region dążyć będzie do stworzenia warunków infrastrukturalnych, które w dalszej perspektywie pozwolą stać się liderem w kraju w wybranych dyscyplinach sportowych. Nadal ważne będzie modernizowanie i budowa oraz kształtowanie obiektów i przestrzeni umożliwiających zarówno aktywne, jak i bierne uczestnictwo w sporcie osób z niepełnosprawnością.

Województwo Dolnośląskie moderować będzie rozwój infrastruktury sportu profesjonalnego w regionie, przede wszystkim uwzględniając predyspozycje danego miejsca, możliwości utrzymania i zarządzania infrastrukturą oraz celowość inwestycji.

Tabela 10. Kierunki działań w Priorytecie 1.1. Rozwój infrastruktury sportowej i obiektów szkolenia sportowego kluczowych dyscyplin Dolnego Śląska

Priorytet	Kierunki działań	Podmioty, które mogą się podjąć realizacji działań	Potencjalne źródła finansowania
1.1. Rozwój infrastruktury sportowej i obiektów szkolenia sportowego kluczowych dyscyplin Dolnego Śląska	1. Wspieranie i rozwijanie wielofunkcyjnych, nowoczesnych obiektów sportowych, pozwalających na efektywniejsze zarządzania rozwojem i działalnością dyscyplin sportowych.	JST, województwo, instytucje szkoleniowe, organizacje pozarządowe,	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	2. Prowadzenie konsultacji i opiniowania projektów infrastruktury sportowej z przedstawicielami środowisk sportowych.	Województwo Dolnośląskie, JST, organizacje pozarządowe, związki sportowe, podmioty prywatne	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD,
	3. Wspieranie i rozwijanie infrastruktury sportu profesjonalnego, która pozwoli poprawić funkcjonowanie sportu dzieci i młodzieży.	JST, Województwo Dolnośląskie, instytucje oświatowe, publiczne instytucje i jednostki sportu i rekreacji	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne
	5. Wspieranie i realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury sportu profesjonalnego, dostosowanej dla istniejącego potencjału i tradycji sportowych, umożliwiającej łączenie	JST, Województwo Dolnośląskie, instytucje oświatowe, publiczne	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne

	poszczególnych aspektów kształcenia sportowego i kontynuacji karier.	instytucje i jednostki sportu i rekreacji	
	5. Wspieranie i realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury sportu profesjonalnego, ukierunkowanych na potrzeby sportu osób z niepełnosprawnościami oraz wdrażanie standardów dostępności.	JST, Województwo Dolnośląskie, instytucje oświatowe, publiczne instytucje i jednostki sportu i rekreacji	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne
	6. Wspieranie rozwoju infrastruktury sportu profesjonalnego w oparciu o partnerstwa podmiotów publicznych i prywatnych.	JST, Województwo Dolnośląskie, publiczne instytucje i jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne
	7. Doradztwo w zakresie możliwości finansowania rozwoju infrastruktury sportu profesjonalnego.	JST, publiczne instytucje i jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne

Priorytet 1.2. Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i obiektów szkolenia sportowego wspierających powszechną aktywność fizyczną mieszkańców

Rozwój powszechnej aktywności fizycznej mieszkańców regionu zależy od kilku kluczowych czynników, do których zaliczyć należy dostępność do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Rozwój infrastruktury w regionie jest wypadkową istniejącej funkcji danego miejsca oraz zdolności budżetowych, głównie samorządów lokalnych, do realizacji inwestycji. Zapotrzebowanie turystów i zmiana sposobu spędzania czasu wolnego (aktywność rekreacyjna, aktywna turystyka) w istotny sposób determinuje wysiłki samorządów do rozwoju stosownej infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i towarzyszącej. Jednocześnie warto zauważyć zmiany w zakresie zainteresowania użytkowaniem infrastruktury sportowej. Wzrost aktywności m. in. klubów sportowych i mieszkańców w chęci korzystania z oferty sportowej i rekreacyjnej przekłada się na zwiększone zapotrzebowanie, a co za tym idzie deficyt w dostępności do obiektów sportowych. Dotyczy to szczególnie infrastruktury całorocznej (obiektów zamkniętych). Deficyt dotyczy również dostosowania obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W regionie występuje ponadto duże zróżnicowanie terytorialne w dostępności od obiektów i infrastruktury. Występuje ono nie tylko w przestrzeniach całkowicie pozbawionych dostępu do infrastruktury, ale również w miejscach, gdzie popyt na sport i rekreację przekracza lokalne możliwości go zaspokojenie, np. w większych miastach.

Aby zapewnić dalsze upowszechnianie sportu i tym samym wspierać aktywność fizyczną mieszkańców, konieczne jest dążenie do poprawy dostępności do infrastruktury sportowej. Związane jest to nie tylko z koniecznością budowy nowych obiektów, ale również efektywniejszym zarządzaniem istniejącymi zasobami infrastruktury sportu i rekreacji.

Tabela 11. Kierunki działań w Priorytecie 1.2. Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i obiektów szkolenia sportowego wspierających powszechną aktywność fizyczną mieszkańców

Priorytet	Kierunki działań		
1.2. Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i obiektów szkolenia sportowego wspierających powszechną aktywność fizyczną mieszkańców	1. Wsparcie rozwoju przyszkolonej infrastruktury sportowej, w tym boisk zewnętrznych, obiektów lekkoatletycznych, hal sportowych.	JST, publiczne instytucje i jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne
	2. Wsparcie rozbudowy i integracji podstawowej infrastruktury sportu i rekreacji w tym sieci ścieżek i dróg rowerowych oraz tras biegowych i spacerowych.	JST, publiczne instytucje i jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne
	3. Wsparcie rozwoju standardów dostępności w zakresie infrastruktury sportu i rekreacji.	JST, publiczne instytucje i jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne

Cel 2. Profesjonalne instytucje i kadry sportu

Priorytet 2.1 Wzmocnienie ekonomicznych i marketingowych aspektów sportu

Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego kadry zarządczej na Dolnym Śląsku jest jednym z kluczowych aspektów dalszego rozwoju i profesjonalizacji sportu, umożliwiającego m. in. efektywniejsze zarządzanie. Warto zauważyć, iż na Dolnym Śląsku potencjały instytucjonalne sportu korespondują z barierami. Z jednej strony należy pokreślić wysoki poziom zaangażowania szkoleniowców trenujących w regionie. Często są to pasjonaci, ale posiadający ograniczoną motywację do działania w sporcie bez wynagrodzenia, pracując społecznie lub wolontariacko.

Kolejnym aspektem, o którym warto wspomnieć, jest wymiar finansowania działalności sportowej. Jednostki samorządu terytorialnego są stałym, choć ograniczonym, źródłem finansowania działalności szkoleniowej wielu klubów i stowarzyszeń sportowych, dając przy tym poczucie względnej stabilności i powtarzalności finansowania działalności. Z drugiej strony środki te są ograniczone, a poszczególne stowarzyszenia i kluby sportowe konkurują między sobą o nie. Ponadto posiadają przy tym ograniczone zdolności do dywersyfikacji źródeł finansowania. Brakuje m. in. zaangażowania sponsorów prywatnych, pomimo korzystnej sytuacji gospodarczej na Dolnym Śląsku.

Jednym z widocznych problemów są niskie umiejętności lub brak zdolności organizacji sportowych i osób zarządzających obiektami sportowymi do pozyskiwania środków finansowych, zarówno publicznych jak i prywatnych. Wynika to również z braku planów i rozwiązań strategicznych w organizacjach i klubach sportowych, co związane jest m. in. z jakością kadr oraz zbyt małą liczbą wykwalifikowanych coachów i menedżerów. Warto zauważyć, iż podobnie jak w przypadku dostępności do infrastruktury sportowej, Dolny Śląsk jest regionem o dużym zróżnicowaniu potencjału instytucjonalnego sportu. Widoczne jest to m. in. w zróżnicowaniu ilości klubów sportowych, liczbie trenerów i instruktorów w różnych częściach regionu.

Dla rozwoju potencjału instytucjonalnego w sporcie na Dolnym Śląsku ważne będzie kreowanie rozwiązań, które w przyszłości pozwolą na wykształcenie przyszłych kadr sportu. Ważne będzie inwestowanie w potencjał organizacyjny i zarządczy organizacji i klubów sportowych. Rozwój klubów sportowych musi uwzględnić wzmocnienie potencjału kadr trenerskich i osób zarządzających, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu zaangażowania społecznego.

Rolą Samorządu Województwa będzie podtrzymanie i wzmocnienie roli koordynującej w zakresie polityki rozwoju sportu, która bazować będzie na bieżącym i stałym monitoringu działań i wskaźników związanych ze sportem. Ważne przy tym będzie wzmocnienie komunikacji pomiędzy różnymi aktorami i podmiotami zaangażowanymi w rozwój sportu na Dolnym Śląsku.

Tabela 12. Kierunki działań w Priorytecie 2.1 Wzmocnienie ekonomicznych i marketingowych aspektów sportu

Priorytet	Kierunki działań		
2.1 Wzmocnienie ekonomicznych i marketingowych aspektów sportu	1. Prowadzenie bieżącego monitoringu i ewaluacji sfer funkcjonowania sportu i rekreacji, w tym zasobów i planów rozwoju klubów sportowych, samorządów, trendów, potrzeb oraz ocen poziomu dolnośląskiego sportu.	JST, Województwo Dolnośląskie, organizacje szkoleniowe, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne
	2. Budowanie systemu współpracy w sferze sportu i rekreacji w oparciu o koordynującą rolę Samorządu Województwa, w szczególności w zakresie współpracy samorządów lokalnych oraz organizacji i związków sportowych.	JST, Województwo Dolnośląskie, organizacje pozarządowe, regionalne związki i stowarzyszenia sportowe, instytucje szkoleniowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne
	3. Wsparcie klubów sportowych w tworzeniu strategii i planów rozwoju.	JST, Województwo Dolnośląskie, instytucje szkoleniowe, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne
	4. Organizacja szkoleń i doradztwa dla działaczy sportowych, przedstawicieli klubów sportowych w zakresie zarządzania klubem sportowym.	JST, Województwo Dolnośląskie, instytucje szkoleniowe, publiczne instytucje sportu i rekreacji, podmioty prywatne,	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne

		organizacje pozarządowe	
	5. Kreowanie i wspieranie rozwiązań w zakresie zabezpieczenia kadr trenerskich klubów sportowych, zapewniających stabilność szkoleniową, np. kariery dwutorowej sportowców poprzez pomoc w edukacji/ rozwój podczas karier sportowych na rzecz umiejętności pracy szkoleniowej, pracy z dziećmi i młodzieżą.	JST, Województwo Dolnośląskie, instytucje szkoleniowe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne
	6. Rozwijanie i wspieranie „programów motywacyjnych dla trenerów” na rzecz wzmocnienia kompetencji trenerskich – np. w formie stażów, szkoleń, zachęcających do wyboru/ kontynuowania karier trenerskich.	JST, Województwo Dolnośląskie, instytucje szkoleniowe, publiczne instytucje i jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki UE, środki prywatne

Priorytet 2.2. Rozwój sportu profesjonalnego

Rozwój sportu profesjonalnego uzależniony jest wielu czynników. Poziom sportu profesjonalnego i osiągane wyniki sportowe, wskazują na to, że Dolny Śląsk nie jest niekwestionowanym liderem w kraju w żadnej z dyscyplin sportowych. Jednocześnie region posiada istotne atuty do tego, aby takim liderem się stać w przyszłości. Jest to przede wszystkim wykwalifikowana kadra instruktorsko-trenerska (mająca osiągnięcia w wychowaniu członków kadry narodowej i medalistów mistrzostw Polski, Europy i Świata). Dolny Śląsk oferuje przy tym możliwość realizacji pełnego cyklu kształcenia

sportowego w wybranych dyscyplinach sportowych, od poziomu szkoły podstawowej do ukończenia szkoły średniej.

Dla dalszego rozwoju sportu ważne jest efektywniejsze powiązanie i wykorzystanie posiadanych zasobów. Dolny Śląsk dążyć będzie do wzmocnienia pozycji klubów i sekcji sportowych w kontekście szkolenia sportowego. W ten sposób można będzie zoptymalizować realizację programu szkolenia i realizację kalendarza sportowego, przy zapewnieniu odpowiedniej kadry trenerskiej. Pozwoli to na osiągnięcie odpowiednich wyników sportowych.

Ważna dla rozwoju sportu profesjonalnego jest współpraca ze szkołami, w tym uczelniami wyższymi, w realizacji planów kształcenia sportowego. W regionie dążyć się będzie do wdrażania rozwiązań, które umożliwią godzenie nauki szkolnej z uprawianiem sportu.

W rozwoju sportu profesjonalnego kluczowe będzie wspieranie rozwoju sportu młodzieżowego. Wspierane będą rozwiązania, które pozwolą wiodącym dyscyplinom opierać swój rozwój na wychowankach. Wskaźnikiem wdrażania tego rozwiązania będzie pozycja Dolnego Śląska w rywalizacji młodzieżowej w kraju. Warto przy tym podkreślić, iż w regionie należy dążyć do budowy systemu kształcenia sportowego i budowy karier sportowych w oparciu o dyscypliny wiodące lub takie, które posiadają duży potencjał przyszłego rozwoju w regionie.

Tabela 13. Kierunki działań w Priorytecie 2.2. Rozwój sportu profesjonalnego

Priorytet	Kierunki działań		
2.2. Rozwój sportu profesjonalnego	1. Wspieranie rozwiązań pozwalających na organizację kompleksowego systemu kształcenia sportowego, który oparty jest np. na klasach sportowych (współpracujących z klubami sportowymi) oraz na możliwości kierowania najzdolniejszych uczniów do szkół mistrzostwa sportowego (przy zachowaniu barw klubowych).	JST, Województwo Dolnośląskie, instytucje szkoleniowe, jednostki oświatowe, uczelnie wyższe, publiczne instytucje i jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne,	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne

		organizacje pozarządowe	
	2. Wspieranie procesów szkoleniowych realizowanego w określonych dyscyplinach sportu, ukierunkowanych na zachowanie ciągłości szkolenia różnych grup wiekowych, w tym wyrównanie szans rozwoju sportowego zawodników z różnych klubów, zwiększenie dostępu do nowoczesnego treningu, specjalistycznego sprzętu i wyrównywanie szans zawodników z mniejszych miejscowości.	JST, Województwo Dolnośląskie, instytucje szkoleniowe, jednostki oświatowe, uczelnie wyższe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	3. Kształtowanie systemu stypendialnego dla perspektywicznych i osiągających wysoki poziom sportowy zawodników, motywujący do kontynuacji kariery sportowej na Dolnym Śląsku, przy współpracy z klubami sportowymi oraz samorządami lokalnymi.	JST, Województwo Dolnośląskie, organizacje pozarządowe	JST, w tym SWD, środki prywatne
	4. Wspieranie współpracy klubów sportowych ze szkołami oraz pomiędzy sobą w zakresie prowadzenia monitoringu oraz naboru i selekcji do szkolenia specjalistycznego oraz rozwijania karier sportowych (np. mniejsze kluby z klubami większymi).	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe, uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe	JST, w tym SWD, środki prywatne

	5. Tworzenie możliwości rozwijania karier sportowych na Dolnym Śląsku poprzez moderowanie rozwoju infrastruktury oraz wspieranie wysokiej jakości kształcenia, przy współpracy klubów i środowisk sportowych.	JST, Województwo Dolnośląskie, instytucje szkoleniowe, jednostki oświatowe, uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne

Cel 3. Sport dolnośląską marką

Priorytet 3.1. Popularyzacja i rozwój sportu powszechnego i rekreacyjnego

Rozwój sportu powszechnego i rekreacyjnego jest wprost realizacją nadrzędnego celu związanego ze z powszechnością aktywności fizycznej mieszkańców regionu. Poziom rozwoju sportu na Dolnym Śląsku jest swoistym wskaźnikiem poziomu rozwoju cywilizacyjnego. Szczególnie od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej widoczny był wysiłek inwestycyjny w rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. W ostatnich latach w lokalnych planach rozwoju jednostek samorządu terytorialnego kładzie się coraz większy nacisk na aktywność ruchową oraz jakość życia związaną z ofertą czasu wolnego. Samorządy kształtują swoją ofertę sportową postrzegając ją jako istotny element życia społecznego. Ważną rolę pełnią przy tym organizacje pozarządowe, kluby sportowe i stowarzyszenia.

Dolny Śląsk to atrakcyjna przestrzeń do uprawiania wielu dyscyplin sportowych, co związane jest m. in. z położeniem geograficznym i rozwiniętą funkcją turystyczną wielu miejscowości. Nie bez znaczenia dla wzrostu aktywności fizycznej jest także wzrost zamożności społeczeństwa. W regionie widoczny był wzrost zainteresowania aktywnym spędzaniem wolnego czasu w formie sportu lub rekreacji, w tym także wśród osób w wieku senioralnym.

Dla zwiększenia powszechnego udziału w sporcie należy zintensyfikować działania edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i ich rodziców oraz seniorów nt. znaczenia aktywności fizycznej w prawidłowym rozwoju i zdrowym życiu. Sport może bowiem przegrać z nowoczesnymi technologiami, oferującymi atrakcyjne spędzanie czasu wolnego, ale często w sposób bierny i szkodliwy dla zdrowia. Ważną rolę w tym mają do odegrania organizacje pozarządowe i kluby sportowe, które dzięki doświadczeniu i wiedzy mogą w sposób przystępny edukować oraz proponować

łatwe formy aktywności fizycznej, dostępne szerokiemu gronu odbiorców, niezależnie od prezentowanego przez nie poziomu umiejętności sportowych.

Tabela 14. Kierunki działań w Priorytecie 3.1. Popularyzacja i rozwój sportu powszechnego i rekreacyjnego

Priorytet	Kierunki działań		
3.1. Popularyzacja i rozwój sportu powszechnego i rekreacyjnego	1. Prowadzenie programów upowszechniających kulturę fizyczną.	JST, Województwo Dolnośląskie, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	2. Wspieranie współzawodnictwa sportowego szkół poprzez SKS lub UKS – ukierunkowanego na powszechność.	JST, Województwo Dolnośląskie, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	3. Wspieranie upowszechnienia uczestnictwa w zajęciach wychowania-fizycznego.	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	4. Wspieranie działalności stowarzyszeń kultury fizycznej	JST, Województwo Dolnośląskie,	Krajowe środki publiczne, JST,

	zajmujących się rekreacją i sportem masowym a także osób niepełnosprawnych – zarówno dla młodzieży szkolnej jak i osób starszych i niepełnosprawnych.	publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	w tym SWD, środki prywatne
	5. Promowanie i wdrażanie innowacyjnych programów wychowania fizycznego w szkołach.	JST, Województwo Dolnośląskie, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	6. Wspieranie rozwoju sportu akademickiego.	JST, Województwo Dolnośląskie, uczelnie wyższe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne

Priorytet 3.2. Promowanie społecznych aspektów sportu

Intensyfikacja działań promujących i wspierających inicjatywy oraz programy rozwijające zainteresowanie sportem, w szczególności we współpracy z klubami sportowymi i szkołami, przyczyniać będzie się do upowszechniania różnych form aktywności i budowania świadomości i nawyków sportowych. Obecnie do problemów należy zaliczyć ciągle zbyt słabą promocję aktywności sportowej jako ważnego elementu życia społecznego, mającego wpływ na zdrowie i prawidłowy

rozwój. Przekłada się to na złe nawyki, szczególnie młodych osób i dzieci w zakresie spędzania wolnego czasu. Aktywności fizycznej poświęca się zbyt mało czasu. Pandemia COVID-19 tylko pogłębiła ten stan.

Ważny dla rozwoju sportu będzie także proces (który już ma miejsce) zmiany postrzegania sportu i uznania go ważnym czynnikiem budującym relacje społeczne. Oznacza to konieczność odejścia od myślenia o sporcie tylko w kategoriach sukcesów sportowych, których brak często zniechęca młode osoby do uprawiania sportu. Dolny Śląsk dążyć będzie do kształtowania wizerunku sportu jako jednego z kluczowych aspektów rozwoju osobistego, relacji społecznych, zdrowego trybu życia, w szczególności wśród osób młodych.

Tabela 15. Kierunki działań w Priorytecie 3.2. Promowanie społecznych aspektów sportu

Priorytet	Kierunki działań		
3.2. Promowanie społecznych aspektów sportu	1. Podnoszenie kompetencji i wiedzy kadr wychowania fizycznego w zakresie wszechstronnego rozwoju sprawności fizycznej oraz określania predyspozycji kształcenia sportowego.	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	2. Promowanie i wdrażanie aktywnych form sportowania się całych rodzin.	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne,	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne

		organizacje pozarządowe	
	3. Wsparcie rozwoju sportu osób z niepełnosprawnościami.	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	4. Promowanie profilaktyki oraz zdrowia poprzez aktywność fizyczną.	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	5. Wsparcie rozwoju i powszechności medycyny sportowej oraz rehabilitacji ruchowej.	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji,	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne

		podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	
	6. Współpraca z mediami w zakresie promocji społecznych aspektów sportu.	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	7. Wspieranie działań promujących społeczne aspekty sportu, w tym np. w formie lekcji pokazowych w szkołach, spotkań z mistrzami.	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne

Priorytet 3.3. Promocja regionu poprzez sport

Priorytet bezpośrednio nawiązuje do wyzwania wzmocnienia pozycji sportu jako istotnego czynnika budowy marki Dolnośląskie. Region posiada korzystne położenie geograficzne umożliwiające organizację zawodów, turniejów i imprez na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Towarzyszy temu rozwój bazy turystycznej, w tym w szczególności noclegowej i gastronomicznej. Jednocześnie wiele terenów korzystnie ukształtowanych wykorzystywane jest do uprawiania sportu (np. kolarstwo górskie).

Widoczne są działania lokalnych samorządów i województwa polegające na promowaniu swoich usług, miejsc i atrakcji przy wykorzystaniu możliwości związanych z uprawianiem sportu, które oferują (np. trasy mtb, do narciarstwa biegowego, kąpieliska, itp.). Ważną rolę w kształtowaniu wizerunku regionu jako miejsca aktywnego i przyjaznego dla sportu spełniają organizacje pozarządowe, związki regionalne, kluby sportowe i stowarzyszenia, jako organizatorzy różnych sportowych przedsięwzięć i wydarzeń. Jednocześnie deficytem wciąż jest słabe zainteresowanie sponsoringiem sportu jako formą reklamy w regionie.

Dolny Śląsk kształtując swój wizerunek stawiać będzie na zwiększanie popularności aktywnego spędzania wolnego czasu, jak też biernego uczestnictwa w zawodach sportowych. Region dążyć będzie do wzmocnienia swojej pozycji jako miejsca organizacji cyklicznych imprez wiodących w skali kraju oraz do pozyskiwania imprez o mistrzowskiej randze i międzynarodowym zasięgu. Służyć to będzie zarówno zainteresowaniu sportem, mobilizacji mieszkańców do aktywności fizycznej oraz promocji zdrowia. Marka regionu związana ze sportem opierać się będzie na aktywności fizycznej oraz sukcesach sportowych.

Tabela 16. Kierunki działań w Priorytecie 3.3. Promocja regionu poprzez sport

Priorytet	Kierunki działań		
3.3. Promocja regionu poprzez sport	1. Organizacja wybranych, kluczowych imprez sportowych, promujących markę „Dolny Śląsk”.	JST, Województwo Dolnośląskie, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	2. Prowadzenie działań promujących wydarzenia sportowe, w tym również rywalizacji dzieci i młodzieży – jako narzędzi komunikacji społecznej, związanych z promocją aktywności, zdrowego stylu życia – jak też sukcesów sportowych.	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne
	3. Promocja sukcesów sportowych dolnośląskich	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe,	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne

	sportowców, w tym poprzez wyróżnienia i stypendia. 4. Wspieranie i organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych o powszechnym charakterze.	publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	
	5. Promowanie oferty rekreacyjnej i sportowej Dolnego Śląska.	JST, Województwo Dolnośląskie, jednostki oświatowe, publiczne instytucje oraz jednostki sportu i rekreacji, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Krajowe środki publiczne, JST, w tym SWD, środki prywatne

6. Wdrażanie założeń Programu rozwoju sportu

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie „Programu Rozwoju Sportu w Województwie Dolnośląskim” jest Zarząd Województwa Dolnośląskiego, który wykonuje zadania przy współpracy odpowiednich właściwych jednostek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

Rolę koordynującą pełnić będzie Departament Sportu i Infrastruktury Sportowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, wspierany przez organizacje sportowe stale współpracujące z samorządem.

Departament odpowiedzialny będzie za:

- Prowadzenie bieżącego monitoringu i ewaluacji Programu.
- Wspieranie budowy systemu współpracy w sferze sportu i rekreacji, w szczególności w zakresie współpracy pomiędzy samorządami, klubami, związkami sportowym, podmiotami publicznym, np. szkołami, sportowcami, mediami, w miarę swoich kompetencji i możliwości organizacyjnych.
- Przedkładanie informacji nt. stanu wdrażania polityki rozwoju sportu Zarządowi Województwa Dolnośląskiego.
- Prowadzenie badań i opracowywanie oraz publikowanie raportów nt. stanu sportu na Dolnym Śląsku, jeśli zajdzie także potrzeba.

Dla powodzenia procesu wdrażania Programu Rozwoju Sportu na Dolnym Śląsku na lata 2022-2030 należy przyjąć **tzw. zasadę partnerstwa**, czyli współpracę poszczególnych aktorów rozwoju (samorządu województwa, samorządów powiatowych i gminnych, organizacji społecznych i klubów sportowych, przedsiębiorców).

Współpraca podmiotów powinna dotyczyć w szczególności:

- prowadzenia dialogu pomiędzy różnymi interesariuszami w zakresie przedsięwzięć i projektów pozwalających osiągnięcie założeń Programu,
- budowy trwałej sieci partnerstwa na rzecz rozwoju sportu w regionie, a tym samym zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów i wykorzystania atutów,
- kojarzenie partnerów do realizacji wspólnych przedsięwzięć oraz projektów, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów,
- prowadzenie badań i analiz w zakresie zmian aktywności fizycznej oraz promocji poprzez sport, które będą rezultatem realizowanych działań i projektów,

- współdziałanie w zakresie doboru rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym w sferze sportu,
- kreowanie warunków sprzyjających wdrażaniu założeń Programu,
- aktywny udział w procesie wdrażania założeń Programu.

Prace nad wdrożeniem założeń Programu powinny rozpocząć się natychmiast po jego przyjęciu przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie wymagać będzie szeregu działań koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

Skuteczność realizacji jego celów zapewnić będzie sprawny system oceny postępów wdrożeniowych, obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Należy przyjąć, że głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji Programu powinny być przede wszystkim priorytety.

Oprócz monitoringu do istnych zadań związanych z zarządzaniem realizacją Programu należeć będzie ewaluacja. **W szerokim aspekcie ewaluacja** dotyczy oceny stopnia realizacji założeń Programu oraz jego wpływ na wybrane dziedziny życia społecznego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu realizacja założeń Programu rozwiązuje realne problemy.

Ewaluacja będzie opierać się na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań (ex-ante) – odpowiada na pytanie: Czy i w jaki sposób założenia Programu przyczynią się do poprawy sytuacji w sferze sportu na terenie województwa dolnośląskiego?
- ocena w trakcie realizacji działań (on-going) – odpowiada na pytanie: Czy przyjęte cele i podjęte w ich następstwie działania zmierzają we właściwym kierunku?
- ocena po realizacji działań (ex post) – ocena długoterminowego wpływu Programu odpowiada na pytanie: Czy efekty wynikłe z zastosowania założeń Programu są trwałe?

W wyniku prowadzonych działań ewaluacyjnych może okazać się, że założenia Programu wymagają aktualizacji. Aktualizacja obowiązującego dokumentu powinna zostać przeprowadzona w przypadku zasadniczej zmiany uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, wpływających na rozwój województwa dolnośląskiego. **Sugeruje się, aby ocena zasadności przeprowadzenia aktualizacji przeprowadzana co 5 lat.**

System monitoringu opiera się na następujących danych:

- **Wskaźniki produktu** – odnoszące się do priorytetów. Jest to swoista lista sprawdzająca, odnosząca się do działań, projektów, inwestycji, przedsięwzięć, które podejmowane będą przez lub z inicjatywy Samorządu Województwa Dolnośląskiego. Lista wskaźników produktu umożliwia faktyczne śledzenie postępów realizacji Programu. Punktem wyjścia będą dane dla 2022 roku. Kluczowe dla pomiaru w oparciu o wskaźniki produktu będzie zorganizowanie systemu pozyskiwania danych pochodzących z rozproszonego systemu. Jednocześnie przy doborze wskaźników kierowano się zasadą możliwości pozyskania danych przez zasoby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. Większość wskaźników to faktycznie dane i informacje nt. realizowanych inwestycji i projektów przez Samorząd Województwa. Dane pochodzić będą z różnych wydziałów i instytucji, dlatego ważne jest zbudowanie wewnętrznego systemu komunikacji.
- **Wskaźniki rezultatu** – odnoszące się do wyzwań rozwojowych i oceniające oczekiwane efekty realizacji Programu, analizowane na etapie oceny śródkresowej, tj. po 2025 roku oraz na etapie oceny końcowej, tj. po 2030 roku.

Wskaźnikiem produktu w zakresie działań inwestycyjnych prowadzonych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego będą następujące inwestycje:

- Budowa Polskiego Centrum Narciarstwa Zjazdowego w Karpaczu,
- Tor saneczkowy w Karpaczu,
- Tor kolarski Kolarstwa Szosowego
- Program budowy Dolnośląskich Rowerowych Parków Umiejętności,
- Hala Lodowa w Lubinie.

WSKAŹNIKI PRODUKTU

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania danych	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany rezultat w 2030 roku
Priorytet 1.1. Rozwój infrastruktury sportowej i obiektów szkolenia sportowego kluczowych dyscyplin Dolnego Śląska				
Liczba obiektów sportowych, których budowę dofinansował SWD	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba obiektów sportowych, których budowę dofinansował SWD i/lub MSiT	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba dofinansowanych remontów i modernizacji obiektów sportowych	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Priorytet 1.2. Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i obiektów szkolenia sportowego wspierających powszechną aktywność fizyczną mieszkańców				
Liczba obiektów sportowych, których budowę dofinansował SWD	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba obiektów sportowych, których budowę dofinansował SWD i/lub MSiT	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba dofinansowanych remontów i modernizacji obiektów sportowych				
Priorytet 2.1 Wzmocnienie ekonomicznych i marketingowych aspektów sportu				
Liczba dofinansowanych imprez sportowych	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba wspartych kadr trenerskich w formie stażów, szkoleń	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Priorytet 2.2. Rozwój sportu profesjonalnego				
Stypendia dla sportowców przyznane przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego	Zł	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Nagrody dla sportowców przyznane przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego	Zł	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania danych	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany rezultat w 2030 roku
Liczba osób uczestnicząca w Programie Dolnośląskie Akademii Sportu	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Priorytet 3.1. Popularyzacja i rozwój sportu powszechnego i rekreacyjnego				
Liczba umów zawartych na realizację zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Priorytet 3.2. Promowanie społecznych aspektów sportu				
Liczba osób uczestniczących w szkoleniach dla osób zajmujących się społecznymi aspektami sportu	Osoba	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba wspartych akcji i eventów promujących zdrowy styl życia oraz profilaktykę	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Priorytet 3.3. Promocja regionu poprzez sport				
Liczba uczestników imprez sportowych współorganizowanych lub wspartych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego	Osoba	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba imprez o zasięgu międzynarodowym współorganizowanych lub wspartych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost

Źródło: opracowanie własne

WSKAŹNIKI REZULTATU

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania danych	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany rezultat w 2030 roku
Liczba osób biorąca udział w wydarzeniach sportowych organizowanych lub wspartych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego	Osoba	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost o 50%
Stypendia dla sportowców przyznane przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost o 25%
Nagrody dla sportowców przyznane przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego	Szt.	UMWD	raz/ 1 rok	Wzrost o 25%
Liczba punktów oraz pozycja Województwa Dolnośląskiego w Rankingu Systemu Sportu Młodzieżowego	Pkt	https://ssm.insp.waw.pl	1 raz/rok	Wzrost (Poz. 4)
Liczba punktujących klubów w Rankingu Systemu Sportu Młodzieżowego z Dolnego Śląska	Pkt	https://ssm.insp.waw.pl	1 raz/rok	Wzrost o 25%
Liczba członków klubów sportowych	Osoba	GUS	1 raz/2 lata	Wzrost o 25%
Liczba trenerów sportowych, instruktorów sportowych, innych osób prowadzących zajęcia sportowe	Osoba	GUS	1 raz/2 lata	Wzrost o 25%
Liczba ćwiczących w klubach sportowych ogółem	Osoba	GUS	1 raz/2 lata	Wzrost o 25%

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania danych	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany rezultat w 2030 roku
Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych osób do 18 roku życia	Osoba	GUS	1 raz/2 lata	Wzrost o 25%
Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych powyżej 18 roku życia	Osoba	GUS	1 raz/2 lata	Wzrost o 25%

Źródło: opracowanie własne

**Prognozowane finansowanie sportu na lata 2022-2030 - łączne zestawienie środków
Samorządu Województwa Dolnośląskiego, MSiT, JST i innych źródeł**

priorytet	inwestycje i działania	lata	kwota	źródła finansowania
1.1 Rozwój infrastruktury sportowej i obiektów szkolenia sportowego kluczowych dyscyplin Dolnego Śląska; 1.2 Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i obiektów szkolenia sportowego wspierających powszechną aktywność fizyczną mieszkańców	Budowa Polskiego Centrum Narciarstwa Zjazdowego w Karpaczu	2022-2027	20 000 000,00 zł	Środki prywatne, inne środki, JST
		2028-2030	10 000 000,00 zł	
	Tor saneczkowy w Karpaczu	2022-2027	4 000 000,00 zł	70% - MSiT (FRKF), 30% - pozostałe źródła: JST, organizacje pozarządowe, inne środki
		2028-2030		
	Program budowy Dolnośląskich Rowerowych Parków Umiejętności	2022-2027	27 000 000,00 zł	33% - MSiT (FRKF), 67% - pozostałe źródła JST, inne środki, organizacja pozarządowe,
		2028-2030		
	Hala Lodowa w Lubinie	2022-2027	30 000 000,00 zł	50% - MSiT (FRKF), 50% - pozostałe źródła: JST, organizacje pozarządowe, inne środki
		2028-2030	10 000 000,00 zł	
	Tor kolarstwa szosowego	2022-2027	20 000 000,00 zł	70% - MSiT (FRKF), 30% - pozostałe źródła: JST, organizacje pozarządowe, inne środki
		2028-2030		
	poprawa bazy sportowej	2022-2027	8 000 000,00 zł	50% - JST, 50% - pozostałe źródła: organizacje pozarządowe, środki prywatne, inne środki
		2028-2030	3 500 000,00 zł	

2.1 Wzmocnienie ekonomicznych i marketingowych aspektów sportu 2.2. Rozwój sportu profesjonalnego	2022-2027	47 000 000,00 zł	50% - JST, pozostałe źródła - MSiT, organizacje pozarządowe, środki prywatne, inne środki
	2028-2030	23 000 000,00 zł	
3.1. Popularyzacja i rozwój sportu powszechnego i rekreacyjnego 3.2. Promowanie społecznych aspektów sportu 3.3. Promocja regionu poprzez sport	2022-2027	40 000 000,00 zł	50% - JST, pozostałe źródła - MSiT, organizacje pozarządowe, środki prywatne, inne środki
	2028-2030	20 000 000,00 zł	

7. Spis rysunków

Rysunek 1. Liczba obiektów sportowych w województwach.....	16
Rysunek 2. Liczba obiektów sportowych w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców województwa	17
Rysunek 3. Liczba obiektów sportowych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami przypadająca na 100 tysięcy mieszkańców danego obszaru	17
Rysunek 4. Dostępność terytorialna obiektów sportowych w województwie dolnośląskim	18
Rysunek 5. Liczba obiektów sportowych w gminach woj. dolnośląskiego, rok 2021	19
Rysunek 6. Liczba obiektów sportowych w gminach woj. dolnośląskiego, rok 2021	19
Rysunek 7. Liczba kompleksów boisk typu Orlik w gminach woj. dolnośląskiego, rok 2021.....	19
Rysunek 8. Dynamika liczby klubów sportowych w województwie dolnośląskim, lata 2010 - 2020 ...	20
Rysunek 9. Liczba klubów sportowych w przeliczeniu na 100 tysięcy ludności, powiaty województwa dolnośląskiego, rok 2020.....	22
Rysunek 10. Liczba klubów sportowych w gminach woj. dolnośląskiego, rok 2020.....	23
Rysunek 11. Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych w przeliczeniu na tysiąc ludności, powiaty województwa dolnośląskiego, rok 2020	23
Rysunek 12. Liczba osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach (trenerzy, instruktorzy, inni) w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności, powiaty województwa dolnośląskiego, rok 2020	27
Rysunek 13. Dynamika zmian liczebności kadr sportu w województwie dolnośląskim, różnica między rokiem 2016 a 2020.....	28
Rysunek 14. Wiodące dyscypliny sportowe w gminach województwa dolnośląskiego, rok 2021	29
Rysunek 15. Piłka nożna - liczba ćwiczących w klubach sportowych, woj. dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020.....	30
Rysunek 16. Piłka ręczna, koszykówka i piłka siatkowa - liczba ćwiczących w klubach sportowych, województwo dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020	30
Rysunek 17. Liczba ćwiczących koszykówkę w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020.....	31
Rysunek 18. Liczba ćwiczących piłkę nożną w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020.....	31
Rysunek 19. Liczba ćwiczących piłkę siatkową w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020	31
Rysunek 20. Liczba ćwiczących piłkę ręczną w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020.....	31
Rysunek 21. Lekkoatletyka - liczba ćwiczących w klubach sportowych, woj. dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020.....	32
Rysunek 22. Tenis stołowy - liczba ćwiczących w klubach sportowych, woj. dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020.....	32
Rysunek 23. Liczba ćwiczących tenis stołowy w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020.....	32

Rysunek 24. Liczba ćwiczących lekkoatletykę w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020	32
Rysunek 25. Pływanie - liczba ćwiczących w klubach sportowych, województwo dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020.....	33
Rysunek 26. Liczba ćwiczących pływanie w przeliczeniu na 10 tys. ludności, rok 2020	33
Rysunek 27. Biathlon zimowy, narciarstwo alpejskie i narciarstwo klasyczne - liczba ćwiczących w klubach sportowych, województwo dolnośląskie, lata 2016, 2018, 2020	34
Rysunek 28. Liczba ćwiczących narciarstwo alpejskie w przeliczeniu na 100 tys. ludności, rok 2020..	34
Rysunek 29. Liczba ćwiczących biathlon zimowy w przeliczeniu na 100 tys. ludności, rok 2020	34
Rysunek 30. Liczba ćwiczących narciarstwo klasyczne w przeliczeniu na 100 tys. ludności, rok 2020.	35
Rysunek 31 Ranking województw w Klasyfikacji Systemu Sportu Młodzieżowego, suma punktów, rok 2021.....	37
Rysunek 32 Liczba punktów w kategoriach Młodzieżowiec i Junior, Klasyfikacja Systemu Sportu Młodzieżowego rok 2021	37
Rysunek 33 Liczba punktów w kategoriach Młodszy Junior i Młodzik, Klasyfikacja Systemu Sportu Młodzieżowego rok 2021	38
Rysunek 34. Profile klas sportowych działających w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych na terenie Dolnego Śląska, rok 2021.....	42
Rysunek 35. Wydatki z budżetów województw, powiatów i gmin łącznie per capita poniesione na rozwój kultury fizycznej, rok 2020.....	43
Rysunek 36. Udział wydatków w Dziale 926 - Kultura fizyczna w ogóle wydatków z budżetów gminnych, gminy województwa dolnośląskiego, rok 2020	43
Rysunek 37. Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w ogóle wydatków gmin w Dziale 926 - Kultura fizyczna, gminy województwa dolnośląskiego, rok 2020	44
Rysunek 38. Wydatki w Dziale 926 - Kultura fizyczna w przeliczeniu na 1 mieszkańca, gminy województwa dolnośląskiego, rok 2020	45
Rysunek 39. Dynamika wysokości wydatków dolnośląskich gmin w Dziale 926 - Kultura fizyczna, lata 2018 - 2021.....	45
Rysunek 40. Dynamika wysokości wydatków majątkowych inwestycyjnych dolnośląskich gmin w Dziale 926 - Kultura fizyczna, lata 2018 - 2021	45
Rysunek 41. Wizja, misja cele i priorytety Programu rozwoju sportu	55

Tabela 1 Programy i działania dotyczące popularyzacji aktywności fizycznej w placówkach prowadzonych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego	13
Tabela 2 Liczba i odsetek obiektów sportowych w województwie dolnośląskim dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.....	18
Tabela 3. Liczba klubów sportowych oraz ćwiczących ogółem w powiatach i miastach na prawach powiatu w województwie dolnośląskim, rok 2020	21
Tabela 4. Ćwiczący w klubach sportowych, województwo dolnośląskie, lata 2016, 2018 i 2020	23
Tabela 5 Liczba oraz kwota dofinansowania wniosków rozpatrzonych w ramach Programu Klub w wybranych gminach województwa dolnośląskiego, lata 2020 i 2021	26
Tabela 6. Zasoby kadrowe klubów sportowych, województwo dolnośląskie, lata 2016, 2018 i 2020.	27
Tabela 7 Kluby sportowe w województwie dolnośląskim wg. danych Systemu Sportu Młodzieżowego, rok 2021.....	39
Tabela 8 Pozycja Dolnego Śląska w Rankingu Systemu Sportu Młodzieżowego pod względem poszczególnych dyscyplin sportowych, rok 2021.....	40
Tabela 9. Analiza SWOT czynników rozwoju sportu na Dolnym Śląsku	46
Tabela 10. Kierunki działań w Priorytecie 1.1. Rozwój infrastruktury sportowej i obiektów szkolenia sportowego kluczowych dyscyplin Dolnego Śląska.....	57
Tabela 11. Kierunki działań w Priorytecie 1.2. Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i obiektów szkolenia sportowego wspierających powszechną aktywność fizyczną mieszkańców	60
Tabela 12. Kierunki działań w Priorytecie 2.1 Wzmocnienie ekonomicznych i marketingowych aspektów sportu	62
Tabela 13. Kierunki działań w Priorytecie 2.2. Rozwój sportu profesjonalnego	64
Tabela 14. Kierunki działań w Priorytecie 3.1. Popularyzacja i rozwój sportu powszechnego i rekreacyjnego	67
Tabela 15. Kierunki działań w Priorytecie 3.2. Promowanie społecznych aspektów sportu	69
Tabela 16. Kierunki działań w Priorytecie 3.3. Promocja regionu poprzez sport.....	72